

NISO-RP-9-2010

KBART: Bilgi Tabanları ve İlgili Araçlar

*National Information Standards Organization (NISO) ve
UKSG tarafından tavsiye edilen bir uygulama*

Hazırlayan
NISO/UKSG KBART Çalışma Grubu

Ocak 2010

NISO Tavsiye Edilen Uygulamalar Hakkında

NISO Tavsiye Edilen Uygulama, kullanıcıya rehberlik etmek amacıyla yöntem, materyal veya uygulamalar konusunda tavsiye edilen bir “en iyi uygulama” veya “rehber” dir. Bu tür dokümanlar genellikle önde gelen, sıra dışı modelleri veya kanıtlanmış alanındaki uygulamaları temsil eder. Tavsiye Edilen Uygulamaların bütün bileşenleri isteğe göre ya olduğu gibi kullanılabilir ya da özel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullanıcı tarafından değiştirilebilir.

Bu tavsiye edilen uygulama herhangi bir zamanda değiştirilebilir veya iptal edilebilir. Bu yayının güncel durumu hakkında bilgi için NISO ofisi ile temasa geçin veya NISO web sayfasını ziyaret edin (www.niso.org).

Yayımlayan

National Information Standards Organization (NISO)
One North Charles Street, Suite 1905
Baltimore, MD 21201
www.niso.org

Telif hakları © 2010 National Information Standards Organization ve UKSG' a aittir. Bütün hakları International and Pan-American Copyright Conventions altında saklıdır. Sadece ticari olmayan amaçlarla, bu yayın yayıncısından önceden yazılı izin alınmadan, doğru bir şekilde üretilmiş olarak, materyalin kaynağı verilerek ve NISO/UKSG telif hakkı bildirilerek çoğaltılabilir veya herhangi bir forma aktarılabilir. Başka dillere çevrilmesi veya ticari olarak yeniden üretilmesi veya dağıtılması ile ilgili isteklerde aşağıdaki adrese başvurulması gerekir :
NISO, One North Charles Street, Suite 1905, Baltimore, MD 21201.

United States of America ve United Kingdom'da basılmıştır
ISBN (13): 978-1-880124-83-3

İçindekiler

Önsöz	iii
1 Tavsiyelerin Özeti	1
2 Gerekli Terminoloji	1
3 OpenURL ve Bilgi Tabanlarına Genel Bakış	3
3.1 OpenURL Gözden geçirme - Neden? Nasıl?.....	3
3.2 Bilgi Tabanları Neden Önemli	4
3.3 OpenURL Tedarik Zinciri: Görevler ve Yararları.....	4
3.3.1 İçerik Sağlayıcıları.....	4
3.3.2 Link Çözümleyici Sağlayıcıları	7
3.3.3 Kütüphaneler.....	7
4 Bilgi Tabanı Tedarik Zincirindeki Sorunlara Genel Bakış	8
4.1 KBART Kapsam.....	8
4.2 Belirli Veri Doğruluğu Sorunlarının Açıklaması	9
4.2.1 Tanımlayıcı Tutarsızlıkları	9
4.2.2 Başlık Tutarsızlıkları.....	10
4.2.3 Yanlış Tarih Kapsamı	10
4.2.4 Tutarsız Tarih Formatlama	10
4.2.5 İçerik Kapsamı Tanımında Tutarsızlıklar.....	10
4.2.6 Ambargo Tutarsızlıkları.....	11
4.2.7 Veri Formatı ve Değişim.....	11
4.2.8 Eskimiş Mevcutlar Verisi	11
4.2.9 İsteğe göre uyarlama eksikliği	11
5 Üst Veri ile Bilgi Tabanlarının Etkili Değişimi için Rehberler	12
5.1 KBART'a Geçiş	12
5.2 Değişim	13
5.2.1 Değişim Yöntemi	13
5.2.2 Değişimin Sıklığı	13
5.2.3 Veri Sorumluları	13
5.3 Veri	13
5.3.1 Veri Formatı	13
5.3.2 Veri Alanları	14
5.3.3 Hata Bildirme	19

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

6 Eğitim	20
6.1 Web Hub	20
6.1.1 En İyi Uygulama Rehberleri.....	20
6.1.2 SSS	20
6.1.3 Sözlük	20
6.1.4 Hızlı Rehberler	20
6.1.5 Video gösterimleri	20
6.1.6 Vaka çalışmaları	20
6.2 Tanıtım	21
6.3 SSS Örnekleri	21
6.3.1 Genel Sorular	21
6.3.2 İçerik Sağlayıcı/Yayınevi Soruları	21
6.3.3 Kütüphaneci Soruları.....	22
6.4 Gelişmiş Linkleme Konusunda Rehberler.....	22
7 Sonraki Adımlar /Aşama II	23
7.1 Öneriler ve Tartışma.....	24
7.1.1 Derleyiciler ile ve Bireysel İçerik Sağlayıcılar Arasındaki Farklar	24
7.1.2 Konsorsiyal Paket Zorlukları	24
7.1.3 Kuruma Özel Üst Veri Transferi	24
7.1.4 Metin Dışı İçerik Üst Veri Transferi.....	25
7.1.5 E-Kitaplar için Üst Veri Transferi İncelemesi.....	25
7.1.6 ERM Veri Değişimi	25
7.1.7 KBART Tavsiyeleri ile Uyumluluk	25
Ek A : Veri Değişim Örnekleri	26
Terimler Sözlüğü	29
Bibliyografya	33
Şekiller	
Şekil 1: Kullanıcının OpenURL ile Yolculuğu	3
Şekil 2: Tedarik Zincirinde Veri Akışı	6

Önsöz

KBART Çalışma Grubu

2007’de, kâr amacı gütmeyen ve bilgi toplumunu birbirine bağlamayı amaçlayan bir örgüt olan, UKSG bir rapor hazırlattı, *Link Resolvers and the Serials Supply Chain*¹. Bu rapor OpenURL linklemenin hızlı ve verimli çalışmasını etkileyen bir dizi sorunu belirledi ve tanımladı. Rapor, bütün camia için metadata ile bilgi tabanlarının değişimini iyileştirecek “en iyi uygulama” çözümlerini belirleyecek ve bunları yayacak bir grup kurulması önerisini getirdi (bölüm 7.1.1.’de).

National Information Standards Organization (NISO) ile birlikte, UKSG elektronik kaynaklar tedarik zincirinde yer alan bütün bölümlerin üyelerini bir araya toplayacak ve UKSG raporunda belirtilen sorunları dile getirecek, rehberler üretecek ve çözüm önerileri sunacak bir çalışma grubu kurulmasına girişti. Ortak NISO/UKSG KBART (Bilgi Tabanları ve İlgili Araçlar) Çalışma Grubu 2007 Aralık ayında kuruldu ve bu Tavsiye Edilen Uygulama raporu grubun başlangıç aşaması sonucudur. Grubun süreci ve üyeliği hakkında bilgi Önsözde yer almaktadır.

KBART Çalışma Grubunun kurulması UKSG ve NISO tarafından geniş bir şekilde kamu oyuna duyuruldu ve OpenURL tedarik zincirinden temsilciler ilgilerini beyan etmek üzere davet edildi. Yaklaşık 50 beyan alındı. UKSG ve NISO lider komiteleri tarafından atanan eşbaşkanlar, tedarik zincirinde yer alan farklı ortakları eşit derecede temsil edecek olan 12 çekirdek Çalışma Grubu üyesini seçti. Grubun üyeleri aşağıda listelenmektedir. İlgilerini beyan eden diğerleri de, grubun gelişimi hakkında düzenli raporlar alan ve yayınlanmadan önce Tavsiye Edilen Uygulamayı inceleyerek yardım etmeleri istenen Çıkar Grubunu izlemeye davet edildiler.

Çalışma grubu Aralık 2007 ile Aralık 2009 arasında ayda bir kez tele konferans yöntemiyle toplandı. Üyeler alt gruplara bölündü ve raporun belirli alanlarında çalışmak üzere görevlendirildiler. Daha sonra gelişmeler tartışma ve devam eden çalışmaların önceliklerinin belirlenmesi için her ay gruba rapor edildi.

Kapsam ve görev

NISO/UKSG KBART Çalışma Grubunun kapsamı bilgi tabanlarına sağlanan veriyle ilgili olarak bilgi tedarik zincirindeki sorunlar üzerine yoğunlaşır. Ancak bu özellikle OpenURL linkleme ile ilgili daha geniş sorunları kapsamaz, OpenURL linkleme ya OCLC, OpenURL standartları Yürütme Kurulu (ANSI/NISO Z39.88-2004, *OpenURL İçerik-Hassas Hizmetler için Çerçeve*) veya diğer NISO çalışma gruplarının görev alanına girer.

Grup ayrıca belirli bir başlık hakkındaki bibliyografik veriden çok içerik mevcutları ile ilgili veri üzerinde durur, bibliyografik verinin mevcutlar verisi gibi düzenli olarak güncellenmesi gerekmez.

KBART Çalışma Grubunun görevi OpenURL linklemenin etkinliğini ve verimliliğini artırmak için link çözümleyicilere ve bilgi tabanlarına veri sağlamayı iyileştirmektir. Bu da en iyi uygulama rehberleri, eğitim materyalleri ve etkinlikleri, ve bilgi tabanı bilgileri için merkezi bir kaynak rolü oynayacak olan bir web ağı kurulması ile başarılacaktır.

¹ Culling, J. *Link Resolvers and the Serials Supply Chain*. Oxford: Scholarly Information Strategies, 2007. Available at <http://www.uksg.org/projects/linkfinal>

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

NISO Konu Komite Üyeleri

NISO Keşiften Sunmaya Konu Komitesi bu Tavsiye Edilen Uygulama'yı onayladığında şu üyelere oluşmaktaydı:

Susan Campbell
College Center for Library Automation

Larry Dixon
Library of Congress

David Fiander
University of Western Ontario

Mary Jackson
Auto-Graphics

John Law
ProQuest

Tony O'Brien (Eş-Başkan)
OCLC

Norman Paskin
Tertius Ltd

Matt Turner
Mark Logic Corporation

Tim Shearer (Eş-Başkan)
University of North Carolina

UKSG Ana Komite Üyeleri

UKSG'nin Ana Komitesi bu Tavsiye Edilen Uygulama'yı onayladığında aşağıdaki üyelere oluşmaktaydı:

Beverley Acreman
Taylor & Francis

Jo Connolly
Swets

Lesley Crawshaw
University of Hertfordshire

Richard Gedy
Oxford University Press

Claire Grace
The Open University

Ian Hames
ebruary, inc

Helen Henderson (Editör, *Serials*)
Ringgold Ltd

Tony Kidd (Başkan)
University of Glasgow

Ross MacIntyre
Mimas, The University of Manchester

Sarah Pearson
University of Birmingham

Ed Pentz (Muhasep)
CrossRef

Kate Price (Eğitim Görevlisi)
University of Surrey

Charlie Rapple (Pazarlama Görevlisi)
TBI Communications

Graham Stone (Sekreter)
University of Huddersfield

Jill Taylor-Roe
University of Newcastle

Diane Thomas
Gale Cengage Learning EMEA

Hazel Woodward (Editör, *Serials*)
Cranfield University

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

NISO/UKSG KBART Çalışma Grubu Üyeleri

Bu Tavsiye Edilen Uygulama'yı geliştiren ve onaylayan NISO/UKSG KBART Çalışma Grubunda aşağıdaki kişiler çalıştı:

Phil Caisley
BMJ Group

Adam Chandler
Cornell University Library

Anna Gasking
Informa plc

Simon Haggis
BMJ Group

Nettie Lagace
Ex Libris Group

Peter McCracken (Eş-Başkan,
NISO'yu temsilen)
Serials Solutions

Chrissie Noonan
Pacific Northwest National Laboratory

Sarah Pearson
University of Birmingham

Oliver Pesch
EBSCO Industries Inc

Jason Price
Claremont Colleges / Statewide
California Electronic Library Consortium

Charlie Rapple (Eş-Başkan, UKSG'yi
temsilen)
TBI Communications

Elizabeth Stevenson
University of Edinburgh

Margery Tibbetts
California Digital Library

Thomas P. Ventimiglia
Princeton University

Jenny Walker
Danışman

1 Tavsiyelerin Özeti

Bir link çözümleyici kütüphane kullanıcılarının kurumlarının elektronik kaynaklarına bağlanmalarına yardımcı olan bir araçtır. Bu tür bir aracı yöneten veri bilgi tabanında depolanır.

Bir bilgi tabanının kalitesi, ağırlıklı olarak içerik sağlayıcıların (yayınevleri, derleyiciler vb.) bilgi tabanı geliştiricilerine gönderdikleri veriye dayanır. Bu verideki hata sıklıkla bilgi tabanına da bulaşır. Ayrıca, bu tür veri için standart bir format olmadığından, bilgi tabanı geliştiricileri farklı içerik sağlayıcılardan gelen başlık listelerini tek bir formata dönüştürürken çok daha fazla çaba harcamak zorunda kalır, bu da ek hataları beraberinde getirebilir veya hata kontrolünü zorlaştırabilir.

NISO/UKSG KBART Tavsiye Edilen Uygulama başlık listelerinin formatlanması ve dağıtımı için bazı iyi uygulamalar tavsiye eder. Başlık listelerinin formatında bazı küçük düzenlemeler yaparak içerik sağlayıcılar, kendi ürünlerine erişimi büyük ölçüde artırabilirler. Bu öneriler sezgisel olmak üzere düzenlenmiştir, içerik sağlayıcılar için uygulamaya konması kolay, ve bilgi tabanı geliştiricileri için de işlemesi kolaydır.

- 2. Bölüm Tavsiye Edilen Uygulamayı anlamaya yardımcı olmak için gerekli belli başlı terminolojiyi sunar; bu dokümanın sonunda da tam bir sözlük yer almaktadır.
- 3. Bölüm OpenURL link çözümlenme, bilgi tabanları ve bunların etrafında yer alan bilgi tedarik zinciri konusunda kısa bir fikir verir
- 4. Bölüm bilgi tabanları ile ilgili sorunları, bunların nedenlerini ve kullanıcı deneyimi üzerindeki etkilerini tanımlar.
- **5. Bölüm bu sorunlardan kurtulmaya yardımcı olacak bir dizi çözümleri ve en iyi uygulamaları detaylı olarak tarif eder.**
- 6. Bölüm bu uygulamaların adaptasyonunun desteklenmesinde KBART'ın almayı planladığı rolü açıklar
- 7. Bölüm gelecekte KBART'ın çalışmasının geliştirilebileceği bazı yollar önerir .

2 Gerekli Terminoloji

Kullanıcıların bu raporda kullanılan terminolojiyi anlamalarına yardımcı olmak için raporun sonunda kapsamlı bir sözlük verilmiştir. Takip eden sayfalarda sıklıkla kullanılacağından dolayı bir dizi kritik terimler ve bunların tanımları burada verilmiştir. KBART bağlamında bu terimlerin anlaşılması raporu da anlamada anahtar durumundadır.

Tavsiye Edilen Uygulama ile sonuçlanan bu KBART çalışmasının I. Aşaması, dergi ve e-kitaplar gibi metin-tabanlı materyallerin tedarik zinciri üzerinde yoğunlaşmaktadır, çünkü e-dergiler ve e-kitaplar OpenURL linklemenin çok sık rastlandığı ve bu nedenle sorunların en yoğun olduğu alandır. Seçilen terimlerin ve verilen tanımların bu bağlam içerisinde anlaşılması gerekir. Çalışmanın bir sonraki aşaması için planlanan potansiyel çalışma hakkında daha fazla bilgi için 7. Bölüme bakınız.

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

Uygun kopya

Bir kurumda, belirli bir durumda belirli bir kullanıcı için en uygun olacak pek çok seçenek arasındaki bir veya daha fazla versiyonlardır. Bu versiyon muhtemelen tam metin erişim sağlanan versiyon olacaktır, çünkü kütüphane abonelik ücreti ödemiştir.

İçerik sağlayıcı

Bir sağlayıcı—genellikle bir yayınevi, derleyici, veya tam metin host eden kurum - bunlar içeriği kütüphanelere satan veya kiraya verenlerdir. Bu ayrıca öz ve indeksleme hizmetlerini, abonelik şirketlerinin ağ geçitlerini ve diğer OpenURL linklerinin kaynaklarını içerebilir.

Gelen link (sözdizim)

Diğer online kaynaklardan bir web sitesine gelen linkler. Bir içerik sağlayıcı, kendi web sitesinde bulunan çeşitli düzeylerdeki sayfaların (örneğin dergi ana sayfaları, içindekiler sayfaları veya belirli makaleler) URL'ini başkalarına önceden bildirecek bir link sözdizimini açıklarsa gelen linklemeyi mümkün kılar.

Bilgi tabanı (knowledge base)

Başlık listeleri, kapsam tarihleri, gelen link sözdizimi gibi elektronik kaynaklar hakkında bilgi içeren ve bilgi kaynağı geliştiricileri tarafından yürütülen kapsamlı bir veri tabanıdır. Bilgi tabanları, kurumların kendi yerel koleksiyonlarını yansıtacak şekilde kurumlar tarafından özelleştirilebilir – örneğin hangi başlıkların elektronik olarak erişilebildiği ve hangi kaynakların kütüphanede basılı olarak bulunduğu gibi. Bu genel olarak yerel bilgi tabanı olarak adlandırılır. (Raporda “knowledge base -bilgi tabanı” iki ayrı kelime olarak yazılacaktır fakat “knowledgebase – bilgıtabanı” olara birleşik yazılması da yaygın olarak kullanılmaktadır.)

Link çözümleyici

Bir “link çözümleyici” veya “link sunucu” bir OpenURL’i yeniden yorumlayan bir yazılımdır, istenen makaleyi tanımlayan öğeleri ayrıştırır ve bunları kullanıcının kütüphanesi tarafından belirlenmiş uygun hizmet veya hizmetlere link kurmak için kullanır.

Link Sözdizimi

Sayesinde bir web sitesi içindeki belirli sayfalara linkler kurulabilen formül, genellikle bir temel URL’den oluşan ve üst veri/kimlikleyiciler dizisi. Bazı içerik sağlayıcılar OpenURL sözdizimini takip ederler; diğerleri ise sahip oldukları tanımlayıcılar hakkında kendi sözdizim linklerini temel alır.

OpenURL

OpenURL standardı (ANSI/NISO Z39.88-2004, *The OpenURL Framework for Context-Sensitive Services*) bilgi kaynaklarından bir kurumsal link çözümleyiciye ve oradan da kütüphane hizmetlerine (hedeflere) üst veri aktarmak için gerekli sözdizimi ayrıntılı olarak belirtilir.

Kaynak

Bir OpenURL’i oluşturan ve dolayısıyla bir link çözümleyiciye link veren kaynaktır. Kaynak bütün bir web sitesinin tamamı (örneğin veri tabanı, yayınevi platformu vb.) veya sitenin içindeki belirli bir atıf olarak algılanabilir.

Hedef

Bir link çözümleyici tarafından bağlantı yapılmış kaynak. Yayınevi platformlarındaki içerik, kurumsal kataloglar veya kurumsal arşivler ve içerik ağ geçitleri örnek hedeflerdir.

3 OpenURL ve Bilgi Tabanlarına Genel Bakış

OpenURL'in 0.1 versiyonu 1999'da tanıtıldı; 1.0 versiyonu 2004'de NISO standardı haline geldi (ANSI/NISO Z39.88-2004, *The OpenURL Framework for Context-Sensitive Services*). Bilimsel bilgi tedarik zincirinin tamamında kaynaklar arasında gelişmiş linkemeyi desteklemek için kabul gördü. Bir dizi üretici OpenURL uygulamasını etkili bir şekilde destekleyecek araçlar geliştirdiler, ve bir link çözümleyici (ister lisanslı ister kurumda geliştirilmiş) bir araştırma kütüphanesinin araç kutusunun önemli bir parçası oldu.

3.1 OpenURL Gözden Geçirme – Neden? Nasıl?

Geleneksel referans linkleme, bir içerik sağlayıcı ile diğeri arasında hard-coding (kodu doğrudan programın içine gömen) linkler gerektiriyordu. Sonuçta kullanıcılar sıklıkla bir makalenin “yanlış” versiyonuna bağlanıyordu, örneğin erişim için lisansları olmayan makaleye. En kötü senaryoda, kullanıcının kütüphanenin başka yerden lisansını almış olabileceği bir makaleyi elde etmek için doküman sağlama veya gördüğün kadar öde işlemi yapması ile sonuçlanabiliyordu. Bu durum “uygun olmayan kopya” sorunu olarak bilinir.

OpenURL “içerik-duyarlı” linkeleme gerçekleştirmek üzere geliştirildi, bu sayede linkler esnektir ve kullanıcının kurumsal kimliğini ve o kuruma ait lisansları hesaba katabilmektedir. ANSI/NISO standardı olarak onaylanmasını takiben, OpenURL linkleme geniş olarak kabul edilmiştir. Şekil 1'de temel bir kullanıcının OpenURL ile yolculuğu betimlenmektedir.

Şekil 1: Kullanıcının OpenURL ile yolculuğu

OpenURL bir link çözümleyici kullanarak (L), bir kullanıcıyı A noktasından (bir makale atfı) Z noktasına (kullanıcının lisansı olan dokümanın bir kopyası) götürür, bunu kullanıcının kurumunun (I) URL (B) tabanına makale hakkında üst veri dizisi ekleyen bir OpenURL sorgusu (Q) kullanarak yapar. Bu yöntem, bir abonelik acentasının ağ geçidi (G), kütüphanenin basılı mevcutları (P), derleyici veri tabanları (D), yayınevlerinin kendi web siteleri (W), veya arşivler (R) gibi diğer kaynaklara hard-kod linklere alternatif olarak daha etkilidir.

3.2 Bilgi Tabanları Neden Önemlidir

Bilgi tabanları OpenURL link kurma işleminde anahtar konumundadır çünkü içeriğin nerede olduğunu bilmenin yanı sıra herhangi bir kurum kullanıcılarının belirli nesnelerin hangi versiyonlarına erişim hakkı olduğunu da bilirler. Sadece bilgi tabanları ile kullanıcılar “uygun kopya”ya eriştiklerinden emin olabilirler.

Bilgi tabanlarına sağlanan veri eksik, hatalı, tarihi geçmiş veya bir şekilde “kötü” ise OpenURL standardının etkinliğine zarar verir ve de çoğu zaman bir işe yaramaz. Bu nedenle, NISO/UKSG KBART Çalışma Grubu tedarik zinciri içindeki bu sorunları analiz etmek ve çok genel veya etkisi fazla olan sorunları çözmek üzere rehberler geliştirmek üzere kurulmuştur.

KBART bilgi tabanları arasında veri değişimi konusuna yoğunlaşırken, OpenURL içine verinin konulması ve doğru kodlanmasının da başarılı bir OpenURL linkleme için eşit derecede önemli olduğunu kabul etmektedir.

3.3 OpenURL Tedarik Zinciri: Görevler ve Yararları

OpenURL tedarik zinciri, aralarında pek çok ilişkiler bulunan çok sayıda ortak barındırmaktadır. Her bir ortak, diğer üye ve ortaklarla paylaştıkları veri ile ilgili belirli sorumluluklara sahiptir. Şekil 2’de OpenURL tedarik zinciri içindeki tarafların veri transferi sorumlulukları gösterilmektedir.

Tedarik zincirindeki her bir katılımcıdan neler beklendiğinin belirlenmesi ve yanlış anlama veya hata olabilecek alanların belirlenmesi için, burada her bir ortaktan beklenen sorumlulukları tanımlamaya çalıştık.

Temel düzeyde, aşağıdaki OpenURL tedarik zinciri ortaklarının – içerik sağlayıcılar, link link çözümleyici sağlayıcılar ve kütüphaneler — aşağıda belirtilen görevleri yerine getirmeleri gerekmektedir ve (bu ortaklar) verimli bir tedarik zincirinde aşağıdaki yararları göreceklerdir.

3.3.1 İçerik Sağlayıcılar

İçerik sağlayıcılar yayınevleri, online sunucular, abonelik firmalarının ağ geçitleri, tam metin derleyiciler ve diğerleri olabilir. Fakat çoğu üst veri, çoğu içerik gibi kaynağını yayınevinden alır. Pek çok durumda, takip eden adımlara aktarılan üst veri yayınevi ile başlar, o nedenle başlangıçta hatalıysa, çoğunlukla hatalı olarak kalacak en azından tedarik zinciri boyunca hatalı olarak devam edecektir.

Görev: İçerik sağlayıcılar OpenURL linkleri için hem bir kaynak hem de bir hedef olabilir. OpenURL standardına uygunluk, bir içerik sağlayıcının kendi atıflarından uyumlu OpenURL’ler oluşturabilmesini gerektirir. Diğer OpenURL kaynaklarının içerik sağlayıcıya linkler oluşturabilmesi için, o sağlayıcı kendi mevcutları hakkında doğru üst veri sağlamak zorundadır. Şu anda bu tür veri için standart bir format yoktur; KBART’ın misyonunun bir bölümü bu alanda en iyi uygulama rehberleri geliştirmektir.

Fonksiyonlar:

- Makaleler sağlama—uygun üst veri ile—yayın veya hosting için
- Yayınevlerinden tam metin içerik alma
- Tam metin veya öz düzeyinde üst veri yaratma
- Yayınevleri adına tam metine ev sahipliği etme ve işlevsellik sunma

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

- OpenURL linkler oluşturma
- Bilgi tabanı geliştiricilerine mevcutlar listelerini gönderme
- Kütüphanelere mevcutlar listeleri gönderme (kendi mevcutları için)
- Kütüphanelere MARC kayıtları sağlama

Yararları: Doğru mevcutlar üst verisinin zamanında link çözümleyici üreticilerine aktarılması, içerik sağlayıcıların daha sorunsuz bir kullanıcı deneyimi yaratmasını sağlar-böylece müşteri hizmetleri maliyeti azalır ve yayınevinin itibarı artar – ve kendi içeriklerine daha çok trafik çekmiş olurlar. Artan trafik yayınevi, editör ve yazarların en üst düzeyde görünürlük, kullanım ve kendi içeriklerine erişim hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olur. Bu durum kullanıma dayalı gelir artışını da destekleyebilir, ve kütüphanelerin lisans anlaşmalarını yenileme veya iptal etme zamanında kararlarını etkileyen önemli bir faktördür.

Bilgi tabanı başarısının anahtarı:

- Doğru mevcutlar verisinin link çözümleyiciye düzenli olarak sağlanmasını ve hataların mümkün olduğunca çabuk düzeltilmesini garanti etme

Şekil 2: Tedarik zincirinde veri akışı

Yazar yayınevine makalesini gönderir (1). Yayınevi makalenin son tam metin halini ve ilgili üst veriyi bir veya daha fazla online dağıtım servislerine (içerik ev sahipleri, derleyici tam metin veri tabanları, arşiv siteleri vb.) gönderir (2). İçerik ev sahipleri makale üst verisini A&I gibi (abstrakt ve indeksleme) veri tabanları, abonelik acentaları, ağ geçitleri ve tarama motoru gibi bilgi keşif araçlarına düzenli olarak göndermekten sorumludur (3). İçerik ev sahipleri ve tam metin veri tabanları ayrıca mevcutlar bilgilerini ve bazen de MARC kayıtlarını bilgi tabanı geliştiricilerine gönderir (4) veya bunları doğrudan kurumlara (5) iletir. Bazı bilgi tabanı servisleri mevcutlar verilerini kurumsal A'dan Z'ye listelerine ve link çözümleyicilere (6) daha sonra gönderecektir; kurum bu bilgileri kendi koleksiyonunu yapılandırmak için kullanır. Bilgi tabanı geliştiricileri ayrıca MARC kayıtlarını da kurumun OPAC'ına girilmek üzere kuruma gönderebilir (7). Bu senaryoda, kurum bilgi tabanı geliştiricisine e-dergiler ve benzeri içeriğin mevcutları hakkında ayrıntılı bilgileri sağlamalıdır (8).

3.3.2 Link Çözümleyici Üreticileri

Görev: Link çözümleyiciler içerik sağlayıcı kaynaklardan OpenURL linklerini almak üzere yapılandırılmıştır. OpenURL'den hedef makale (veya diğer nesne) hakkında üst veriyi alırlar, daha sonra bu bilgiyi link çözümleyici sahibinin lisansını almış olduğu bütün içerikler hakkında veri içeren bilgi tabanı ile karşılaştırırlar. Bilgi tabanı, lisans sahibi kurum ile ilişkili kişilere makalenin açık *olup olmadığını*; eğer açık ise, *nerede* ev sahipliği edildiğini; ve kullanıcıyı o makaleye *nasıl* bağlayacağını belirler. Daha sonra link çözümleyici hedef makaleye bir link oluşturur. Bu süreç kullanıcıya büyük ölçüde açıktır. Link çözümleyici firmaları link çözümleme teknolojisinin ve global bilgi tabanı içindeki verinin bakımını yaparlar ve bilgi tabanlarını yerel olarak oluşturur veya oluşturulmasına yardımcı olurlar.

Fonksiyonlar:

- İçerik sağlayıcılardan normal hale getirme, işleme ve global bilgi tabanına eklemek üzere düzenli olarak güncel mevcutlar listelerini alır
- Link hedefleri için veriye eşlik etmek üzere içerik sağlayıcının gelen linkleme sözdiziminin ayrıntılarını alır
- İçerik sağlayıcılar için kendi OpenURL'lerini ve üst veri tedariklerini kontrol etme araçları sağlar
- İçerik sağlayıcıların kendi link çözümleyici temeli URL'lere dikkat etmesini sağlar
- OpenURL destek düzeyini kontrol (ve doküman) eder
- Kütüphanenin mevcutları için MARC kayıtları üretir ve dağıtır

Yararları: Doğru üst verinin link çözümleyicilere zamanında aktarılması, ve link çözümleyici sağlayıcısı, kütüphane ve içerik sağlayıcı arasındaki iyi iletişim link çözümleyici sağlayıcısının daha doğru ve güncel hizmet vermesini sağlar, ve böylece kullanıcılarla lisanslı içeriği buluşturma hedefleri yerine gelmiş olur. Doğru mevcutlar üst verisinin zamanında aktarımı ile kontrol etme, temizleme ve bilgi tabanı mevcutlar verisinin bakımı için gereken masraflar da azaltacaktır.

Bilgi tabanı başarısının anahtarları:

- Bilgi tabanının düzenli olarak güncellenmesi ve tedarik zincirinin diğer üyelerince sağlanan düzeltmelerin yapılmasını temin etmek.

3.3.3 Kütüphaneler

Son olarak, veriyi son kullanıcıya sunan kurum olarak kütüphanenin üst verinin doğru ve kullanılabilirliğini temin etme konusunda önemli bir rolü vardır. Ek olarak OpenURL verisinde veya atf bilgisindeki hataları fark edecek olan büyük olasılıkla kütüphane ve son kullanıcıdır, bu nedenle kütüphaneler bu hataları elektronik kaynaklar tedarik zincirindeki diğer üyelere bildirecek en iyi konumdadır.

Görev: Kütüphaneler lisansını aldıkları bütün elektronik kaynaklara verimli bir şekilde erişimi en üst düzeyde gerçekleştirmek için link çözümleyiciler oluşturur, satın alır veya lisansını alırlar. Bir kütüphane kendi link çözümleyicisi hakkındaki temel bilgileri (temel URL gibi), OpenURL linklerin kaynağı olarak görev yapacak içerik sağlayıcıya kaydeder. Her bir kütüphanenin kendi basılı ve online mevcutlarını yansıtmak için link çözümleyicisi tarafından baş vurulacak olan bilgi tabanını kendine göre düzenlemesi gerekecektir.

Yararları: Etkili bir link çözümleyici kurulması kütüphanelere lisansını aldıkları

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

içeriğin kullanımını en üst düzeye çıkarmasını (ve böylece yatırımların karşılığını almasını) sağlayacak ve kullanıcılarının araştırma aşında deneyim ve başarı oranlarını artıracaktır. Bu da referans ve e-kaynak yardım taleplerini azaltabilir. Doğru mevcutlar üst verisinin zamanında aktarımı, bilgi tabanındaki mevcutlar verisini kontrol etme, temizleme ve yürütme masraflarını da azaltacaktır.

Fonksiyonlar:

- Düzenli aralıklarla bilgi tabanı güncellemelerini alma ve uygulama
- Kütüphanenin link çözümleyici detaylarını doğru olarak her bir içerik sağlayıcıya kaydetme
- Link çözümleyici bilgi tabanı geliştiricisi tarafından host ediliyorsa, bilgi tabanının özelleştirilebilmesini sağlamak için koleksiyon mevcutlar verisinin bilgi tabanı geliştiricisine verme
- Link çözümleyici üreticisinin bilgi tabanındaki link hedeflerini aktif hale getirme. Kütüphane bilgi tabanını güncelleştirmek için koleksiyonların detaylı bilgisini toplamalıdır. Güncelleme, link çözümleyici üreticisi tarafından sağlanan araçlar kullanılarak ve uygun durumda, Online Dağıtım Sağlayıcısı tarafından sağlanan mevcutlar listesi ihtiyaca uygun özelleştirilerek elle yapılır
- Eğer bilgi tabanı verisi hatalı ise link çözümleyici üreticisini bilgilendirmek

Bilgi tabanı başarısının anahtarları:

- Yerel mevcutlara göre bilgi tabanını özelleştirmek için veri sağlamak

4 Bilgi Tabanı Tedarik Zincirindeki Sorunlara Genel Bakış

4.1 KBART Kapsamı

OpenURL'in hedefi, kullanıcı ile erişim için lisans alınmış olan kaynakları buluşturmadır. Ancak bazı temel sorunlar teknolojinin etkin olarak çalışmasına engel olabilir:

- Bazı sağlayıcıların OpenURL teknolojisini anlama eksikliği
- Bilgi tabanlarında tutulan üst verinin yetersizliği
- OpenURL kaynakları tarafından OpenURL sözdiziminin yanlış uygulanması
- OpenURL hedefleri tarafından gelen URL sözdiziminin yetersiz yönetimi

Bilgi tabanlarına sağlanan veri ile ilgili veya bunlardan kaynaklanan sorunları değerlendirmek KBART'ın görev kapsamı içindedir, özellikle yukarıdaki 1. ve 2. maddelerde yer alan sorunlar. Bu Tavsiye Edilen Uygulama OpenURL standart dokümanının uygulanması veya bunun sonucu ortaya çıkan sorunları dikkate almaz, çünkü bunlar OpenURL standardının şu anda Yürütücü Kurumu olan OCLC'nin sorumluluğu içinde yer almaktadır. (<http://www.oclc.org/research/activities/openurl/default.htm>). OCLC bir email listesi vasıtasıyla OpenURL topluluğuna hizmet vermektedir (openurl@oclc.org), bu liste tartışmaları yürütür ve sorunların çözülebileceği bir forum ortamı sunar. OpenURL çerçevesine kayıt olmanın ayrıntıları aşağıdaki adreste bulunabilir <http://alcme.oclc.org/openurl/servlet/OAIHandler?verb=Identify>.

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

Burada verilen üst veri transferiyle ilgili tavsiyelerin yanı sıra, içerik sağlayıcılar kendi linkleme sözdizimlerini de bütün düzeylerde bilgi tabanı geliştiricilerine sağlamalıdır. Bu da içeriğe başlık, sayı ve makale düzeyinde doğru linklemeyi getirecek, doğru üst veri ile birlikte bu, son kullanıcıların uygun içeriğe başarılı bir şekilde erişebilmelerini garantileyecektir.

Çalışma Grubu OpenURL hedefleri hakkında yetersiz üst veri ile ilgili aşağıdaki alanları belirlemiştir, Bölüm 4.2'de tartışıldığı üzere bunlar KBART kapsamına girmektedir:

- 4.2.1 Tanımlayıcı Tutarsızlıkları
- 4.2.2 Başlık Tutarsızlıkları
- 4.2.3 Hatalı Tarih Kapsamı
- 4.2.4 Tarih Formatı Tutarsızlığı
- 4.2.5 İçerik Kapsamı Tanımında Tutarsızlıklar
- 4.2.6 Ambargo Tutarsızlıkları
- 4.2.7 Veri Formatı ve Değişim
- 4.2.8 Eskimiş Mevcutlar Verisi
- 4.2.9 Özelleştirme Eksikliği

4.2 Belirli Veri Doğruluğu Sorunlarının Açıklanması

Bu bölümde, bilgi tabanı tedarik zincirinde kötü veri yönetiminin kullanıcıları nasıl etkilediği konusunda örnekler yer almaktadır. Yol gösterici öneriler sunuyoruz; en iyi uygulama için öneriler 5. Bölümde bilgi tabanı ile etkili üst veri değişimi için Rehberler altında verilmektedir.

4.2.1 Tanımlayıcı Tutarsızlıkları

Temel problem: ISSN'in (örneğin bir dergi isim değiştirdiğinde) veya ISSN'lerin (örneğin, aynı yayınevine ait çoklu başlıklar arasında) yeniden kullanımı, bu özgün tanımlayıcı artık özgün olmadığından link çözümleyici açısından karışıklığa neden olur.

Kullanıcıya etkisi: OpenURL sözdizimi temel bileşen olarak özgün ISSN kullanır. Bir atıf (örneğin bir kaynak) doğru bir ISSN kullanır, fakat bir tam metin kaynak (örneğin hedef) yanlış bir ISSN kullanırsa, link çözümleyici aradaki farkı çözümleyemeyebilir ve aranan içeriğe doğru linkler verme konusunda hataya düşer.

Çözümler: ISSN'in doğru kullanımı OpenURL tabanlı linklerin başarılı çözümünde kritik öneme sahiptir. İçerik sağlayıcı, tanımlanan eserle ilgili olarak bilgi tabanına sağlanan girdi dosyasındaki ISSN'in doğru olduğunu garanti etmelidir. Yeni veya değişen eserlere ISSN tayin ederken, ISSN'in uygun olmayan yeniden kullanımından kaçınmak için yayınevlerinin yerel ISSN ajanslarının rehberlerine müracaat etmeleri tavsiye edilir (örneğin <http://www.bl.uk/bibliographic/issn.html> veya <http://www.loc.gov/issn/> veya uluslararası ISSN ajansı <http://www.issn.org>).

KBART ayrıca bilgi tabanı geliştiricilerinin, verilen bir başlık için çoklu ISSN yönetiminde başarılı olmalarını beklemektedir. Hem basılı hem de online olarak mevcut olan pek çok başlık birden fazla geçerli ISSN'e sahiptir. Bu sıklıkla rastlanan bir durumdur ve bir link çözümleyici bilgi tabanı bu durumu başarıyla yönetebilmelidir.

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

4.2.2 Başlık Tutarsızlıkları

Temel problem: Özellikle hatalı heceleme nedeniyle oluşan farklı başlıklar, başlık çeşitliliği, önceki veya takip eden başlıkların kullanımı eşleştirme sorunlarına yol açar.

Kullanıcıya etkisi: Çoğu çözümleyici, büyük harf ve noktalama işareti kullanarak halletmekte fakat kısaltmaları çözümleyememektedir. (örneğin, the New England Journal of Medicine için “NEJM” kullanımı gibi), hecelemedeki yerel değişiklikler (örneğin “labour” a karşı “labor”), veya rakamların yazıyla yazılması (örneğin “1st” e karşı “first”). Link çözümleyici bir OpenURL sorgusunu çözmeye çalışırken doğru başlığı – veya herhangi bir başlığı- bulmada başarısız olabilir. Kullanıcı aradığı içeriğe erişemeyecektir.

Çözümler: Bütün sistemler için en iyi uygulama, CONSER kayıt seti, OCLC WorldCat veri tabanı veya ISSN Registry benzeri standart bir kataloglama kaynağında ana başlık olarak görünen başlığın bir form olarak kullanılmasıdır. Eğer bu tür kaynaklar başlık için bir kayıt içermiyorsa, o zaman basılı edisyonun kapağında yer aldığı şekilde başlık yeniden üretilmelidir. Ek olarak, bilgi tabanlarının kendi sistemleri içindeki başlık çeşitliliğini yönetebilmeleri beklenmektedir.

4.2.3 Hatalı Tarih Kapsamı

Temel problem: İçerik sağlayıcı tarafından hatalı tarih sunulması veya bilgi tabanı geliştiricisi tarafından bilgi tabanındaki tarihlerin güncellenmesinin yapılmaması, link çözümleyici içinde hatalı sonuçlara veya başarısız linklere neden olur.

Kullanıcıya etkisi: Kaynağı arayan kişilere mevcut olduğu halde (örneğin dosya en yeni online sayıyı yansıtacak şekilde güncellenmemişse) kaynağın mevcut olmadığı söylenebilir veya mevcut olmadığı halde (örneğin içerik çıkarılmış/taşınmış ama hâlâ mevcutlar listesinde yer alıyorsa) mevcut olduğu söylenebilir. Önceki durumda geçerli kullanım azalacak, sonrakinde ise kişiler takip ettikleri linklerin sonunda genellikle hiçbir şey çıkmadığında o kaynağı kullanmaktan kaçınacaklardır.

Çözümler: İçerik sağlayıcılar, doğru kapsam tarihleri içeren mevcutlar dosyalarını zamanında sağlamalı; link çözümleyici sahipleri de mevcutlar dosyalarını doğru ve zamanında işlemelidir.

4.2.4 Tutarsız Tarih Formatlama

Temel problem: Standart bir format olmadığında kapsam tarihleri yanlış yorumlanabilir. (Örneğin, 20080305 olarak girilmiş tarih, 5 Mart 2008 midir yoksa 3 Mayıs 2008 mi?) Bir makale için birden fazla tarih olması (örneğin, online olarak gönderildiği tarihe karşı yayın tarihi, ikisi farklı tarihlerdir) atf bilgisi ile bilgi tabanı arasında eşleştirme yapılmasına engel olabilir.

Kullanıcıya etkisi: Hatalı tarih bilgisi, bilgi tabanının bir atıftan bir hedef kaynağa eşleme yapmasına engel olur, sonuçta da son kullanıcının kaynaklara erişimine engel olur, bu da hayal kırıklıklarına ve kullanımın düşmesine neden olur.

Çözümler: İçerik sağlayıcının tarih aralıklarını yorumlarken güncel ISO standart versiyonu 8601:2004 (*Veri elementleri ve değişim formatları –Bilgi değişimi – Tarih ve zamanların gösterilmesi*) veri sözdizimini kullanması gerekir.

4.2.5 İçerik Kapsamı Tanımındaki Tutarsızlıklar

Temel Problem: Bazı sağlayıcılar basılı versiyonunun içeriğinin sınırlı bir kısmını online olarak sunar veya yayınevleri derleyicilere sınırlı miktarda içerik sağlayabilirler. Sonuç olarak, belirtilen mevcutlar aralığındaki bütün makaleler eksik kalabilir. Başka durumlarda da , derleyici

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

içerik başlık düzeyinde tam olarak gösterilir ve metni tam olarak içerir fakat tablolar, şekiller, notlar veya makalenin başka ayrılmaz bir parçası eksik kalır.

Kullanıcıya etkisi: Kişiler bulmayı umdukları içeriğin tamamına veya bir kısmına ulaşamazlar; tam olmayan makaleler durumunda, orijinal sağlayıcının sunduğu içeriğin tamamına erişemediklerinin farkında olamayabilirler.

Çözümler: İçerik sağlayıcılar, ne tür içerik sunulduğunu belirtmelidir. Kapsamı tanımlayan terimlerin bir seti Bölüm 5.3.2.15’de verilmiştir.

4.2.6 Ambargo Tutarsızlıkları

Temel problem: Bilgi tabanı geliştiricileri genellikle farklı ambargo terimlerini nasıl uygulayacaklarından emin olamazlar, çünkü aynı terimler farklı içerik sağlayıcılar tarafından farklı şekillerde kullanılabilir.

Kullanıcıya Etkisi: Ambargo terminolojisi karmaşıktır, özellikle “1- yıllık ambargo” durumunda, bunun anlamı ya geçen 12 ay mevcut değildir olabilir ya da içinde bulunan (veya geçen) *takvim yılı* mevcut değildir olabilir (örneğin o yılın Ocak ayından o güne kadar olan dönem) Kullanıcılar aradıkları makalenin verilen veri tabanındaki o sayısının ambargo dönemi içinde içinde olup olmadığını kesin olarak bilemeyebilirler.

Çözümler: Birden fazla ambargo türünü tanımlamayı sağlayan ISO 8601 süreç sözdiziminin tutarlı kullanımı ile bu sorun azaltılabilir. Ayrıntılar için Bölüm 5.3.2.14’e bakınız.

4.2.7 Veri Formatı ve Değişim

Temel problem: Veri hataları veya verinin standart olmayan yoldan değişimi o verinin bilgi tabanına dahil edilmesini yavaşlatabilir. Daha önce üzerinde anlaşılan formatlara uygun olmayan veri, başarısız linklere neden olur.

Kullanıcıya etkisi: Hatalı ve tarihi geçmiş bilgi başarısız linklere götürür ve kullanıcıların erişimleri gereken içeriğe erişmelerine engel olur.

Çözümler: İçerik sağlayıcılar bu raporda verilen basit rehberlere uymalı ve verinin sorunsuz aktarılması konusunu takip edecek bir personel görevlendirmelidirler. Link çözümeleyici üreticileri içerik sağlayıcılara deneme erişimi hesabı vermelidir, böylece onlar da bilgi tabanında temsil edilen kendi yayınları hakkındaki verinin doğruluğunu kontrol edebilirler.

4.2.8 Tarihi Geçmiş Mevcutlar Verisi

Temel problem: Tarihi geçmiş mevcutlar verisi hatalı veri sunulmasına yol açar.

Kullanıcıya etkisi: Bilgi tabanlarında sunulan bilginin doğruluğu, onlara aktarılan verinin doğruluğu kadar doğrudur; eğer güncel bilgi yoksa kullanıcılar erişim hakları olan en güncel içeriğe erişemezler.

Çözümler: İçerik sağlayıcılar mevcutlar bilgilerini düzenli olarak sağlamalıdır, bu da yayınlarının programlanan çıkış sıklığına bağlıdır. Link çözümeleyici üreticileri kütüphane kataloğu kullanıcılarının, verinin ne zaman oluşturulduğunu ve bir sonraki güncellenmenin ne zaman yapılacağını görmelerini sağlamalıdır. Link çözümeleyici üreticileri bilgi tabanlarını güncelleme programlarını içerik sağlayıcılara ve kütüphanecilere bildirmeli ve güncelleme yapıldığında teyit etmelidirler.

4.2.9 Özelleştirme/Özgünleştirme Eksikliği

Temel problem: Mevcutlar verisi, sadece o kuruma açık olan başlıklar ve tarihler yerine genellikle bütün müşterilere açık olan en geniş kapsamlı tarihleri gösterir.

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

Kullanıcıya etkisi: Kütüphaneciler kendi kurumlarının mevcutlar listesini doğru olarak yansıtması için bu listeleri özelleştirmek üzere zaman harcamak zorundadır. Bu da hataların oluşmasına sebep olur ve bu hatalar da kullanıcıların yayınevini sunduğu kaynakları kullanmasına veya bu kaynaklara erişmesine engel olur.

Çözümler: Link çözümleyici üreticileri ve içerik sağlayıcılar kütüphaneye-özel mevcutlar dosyalarının değişimi için birlikte hareket etmelidir, bu da bireysel kurumlara kendi kurumları ile ilgili veriyi daha iyi yönetme imkanı verir. Özelleştirme konusunun karmaşıklığının yanı sıra bu konunun kritik önemi nedeniyle, KBART daha sonraki bir aşamada bu konuyu daha ayrıntılı olarak araştırmayı düşünmektedir. Eğer sağlayıcı, her bir kurum için ayrı dosya oluşturamasa bile, yine de popüler abonelik planları veya içerik paketleri için özel mevcutlar dosyaları üretebilir.

5 Üst Veri ile Bilgi Tabanlarının Etkili Değişimi için Rehberler

Çoğu içerik sağlayıcı ve bilgi tabanı geliştiricileri üst veri değişimini zaten başarıyla yürütmektedir ve bu rapor mevcut süreci kötülemek veya buna karışmak niyetinde değildir. Ancak, diğer pek çoğunun en iyi üst veri değişimi konusundan pek emin olmadıkları açıktır. Bu nedenle, giriş düzeyinde rehberler ve gerekli üst veri değişimini sağlayacak yönergeler öneriyoruz.

Bizim tavsiyelerimiz, tecrübelerimizle etkili ve değerli olduğunu kanıtlamış yöntem ve veri alanlarına dayanmaktadır. Çoğu durumda kabul edilebilir alternatifler mevcuttur fakat mümkün olduğunda tecrübelerimizi netlik ve kolaylık sağlayacak tek bir tavsiyeye indiriyoruz. Tavsiyelerimiz mevcutlar üst verisinden çok bibliyografik veri olarak sınıflanması daha uygun olan bilgiyi kapsamamaktadır, örneğin dil, alternatif başlıklar, içerik türü veya diğer başlıklarla ilişkisi gibi. Bu veriler mevcutlar verisine göre daha durağan/değişmez olduğundan ve düzenli olarak değişimine gerek olmadığından, KBART tavsiyelerinin kapsamı dışındadır.

5.1 KBART'a Geçiş

Hali hazırda bilgi tabanı geliştiricilerine (örneğin OAI veya ONIX-SOH formatında) üst veri dosyaları sağlayan içerik sağlayıcıları için bu dokümanda tavsiye edilen, zorunlu eksik alanların tamamlanması görüşü, kendi mevcut durumlarını gözden geçirmek üzere bir rehber olarak kullanılabilir. İçerik sağlayıcılar tarafından benimsenen mevcut dosya transfer yöntemleri ve adlandırma yolları yeterli olabilir ve gerekli dosya transferinde ve adlandırmada herhangi bir değişiklik yapmalarına gerek olmayabilir.

İçerikleri ile ilgili henüz üst veri dosyaları göndermeyen içerik sağlayıcılar için bu tavsiyeler eksiksiz bir uygulama rehberleri seti olarak alınabilir.

CrossRef ortağı olan içerik sağlayıcılar, üst veri değişiminin bazı alanlarında yardım almak için CrossRef'e müracaat edebilirler; CrossRef aşağıda tanımlanan bilgilerin çoğunu zaten yönetmektedir ve üyelerinin bilgilerini üst veri kullanıcılarına dağıtmak üzere merkezi bir hub olarak hizmet verme seçeneklerini araştırmaktadır.

5.2 Değişim

5.2.1 Değişim Yöntemi

İçerik sağlayıcılar mevcutlar bilgilerini link çözümleyici üreticiler tarafından indirilebilmesi için web sayfalarına veya FTP sitelerine koymalıdır. Böylece her iki taraf için veri aktarımı ile ilgili çabalar en aza inecektir.

FTP (File Transfer Protocol), kullanıcıların dosya değişimine izin veren kolay bir protokoldür. Yetkili kullanıcılarla sınırlı olacak şekilde üst veri erişimine izin verir ancak içerik sağlayıcıların içerikleri ile ilgili bilgiye erişimi en geniş şekilde sağlamaları kendi yararlarıdır ve çoklu link çözümleyiciler (kendi link çözümleyicilerini yöneten kütüphaneler dahil) bu verilere erişebilmelidir.

Web veya FTP sitesine verileri koyma e-mail ile değişime tercih edilir çünkü e-maili kontrol etme, onaylama ve yeni veri yükleme için otomatik sürece dahil etmek daha zordur. Ayrıca e-mail ile değişim uzunluk sınırlaması, spam filtreleri veya kişinin kendi yeteneklerine tabidir. Ancak web veya FTP sitesine yükleme yapılamıyorsa o zaman e-mail ile değişim seçeneği kabul edilebilir. Sekmeyle ayrılmış bir dosyadan (bakınız Bölüm 5.3.1.1) alınan veri e-mailin içine konmalıdır, ayrıca emailin konu satırı Bölüm 5.3.1.2’de belirtildiği gibi adlandırılmalıdır.

5.2.2 Değişimin Sıklığı

Üst veri güncellemesinin aylık olarak yapılması tavsiye edilir, ancak içerik ayda bir kereden daha az sıklıkta ekleniyorsa o zaman içerik sağlayıcı güncelleme için daha seyrek bir program seçebilir. Alternatif olarak, sağlayıcılar eğer isterlerse ayda bir kereden daha sık olarak veri güncellemesi yapabilirler.

5.2.3 Veri Sorumluları

Hem içerik sağlayıcı hem de bilgi tabanı geliştiricisi, veri dosyaları ve değişiminden sorumlu olacak bir personel atamalıdır. Böylece oluşabilecek sorunlar daha hızlı çözülür. İçerik sağlayıcıların veri değişim sürecindeki herhangi bir değişikliği, bilgi tabanı geliştiricisinin ilgili bağlantı kişisine bildirmesi gerekir. Bilgi tabanı geliştiricilerinin de verideki herhangi bir hatayı içerik sağlayıcının belirlenen sorumlusuna iletmesi gerekir. Her iki sorumlu gelen mesajları kendi kurumları içindeki uygun personele iletmekle yükümlü olacak ve gerekli önlemin alındığından emin olacaklardır. Bu ilişkiyi kurmak için KBART Çalışma Grubu ayrıca bir web formu geliştirecek ve bu form taraflar tarafından üzerinde düzeltme yapılabilir bir şekilde olacak ve içerik sağlayıcı ve bilgi tabanı geliştiricinin sorumlu elemanlarının iletişim bilgileri bu forma eklenecektir. KBART web sayfalarında bu web formuna bir link verilecektir.

5.3 Veri

5.3.1 Veri Formatı

5.3.1.1 İçerik sağlayıcılar, üst veriyi sekmeyle ayrılmış formatta sağlamalıdır. Bu, verinin alınması ve yüklenmesinde gerekli işi en aza indirecek genel bir formattır, veri değişimi sırasında oluşabilecek hataları en aza indirir. Sekmeyle ayrılmış formatlar, virgülle ayrılmış formata tercih edilir çünkü dağıtılan bilgi içinde sıklıkla virgül yer almaktadır, her ne kadar “işlem dışı” tutulabilse de bunu yapmak sekmeyle ayrılmış format kullanımına göre daha fazla hata payı barındırır. Sekmeyle ayrılmış formatlar, sık kullanılan hesap

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

tablosu programlarından kolayca aktarılabilir.

- 5.3.1.2** Dosya şu şekilde adlandırılmalıdır “[SağlayıcıAdı]_AllTitles_[YYYY-AA-GG].txt”.
örneğin , JSTOR_AllTitles_2008-12-01.txt.
- 5.3.1.3** Sağlayıcının adı verinizin host edildiği web domain adı olmalıdır (fakat noktalama işareti olmadan), örneğin jstor veya ebscohost. Bu da benzer adla başkaları tarafından sağlanan veriden açık bir şekilde ayrılmasını garanti eder. Ayrıca, dosya adının depolanan her üst veri dosyası için tutarlı olması gerekir.
- 5.3.1.4** Sağlayıcının sunduğu her bir içerik paketi için ayrı dosyalar oluşturulmalıdır. Dosyalar, müşterilerin bilgi tabanında görmek isteyeceği şekilde adlandırılmalıdır, bunun için şu sözdiziminde verilmelidir “[SağlayıcıAdı]_[KoleksiyonAdı]_[YYYY-AA-GG].txt”. Örneğin, JSTOR_Arts&SciencesV_2008-12-01.txt. Sağlayıcılar ve alıcılar karmaşık koleksiyon adlarının en iyi nasıl gösterileceği konusunda önceden bir anlaşmaya varabilirler.
- 5.3.1.5** Bütün üst veri düz metin olarak sağlanmalıdır. Eğer sağlanan üst veri ek stil veya formatlama destekleyecek şekilde sağlanmışsa, bu geliştirilmiş özellikler olmadan sunulmalıdır. Veri içinde renk, italik, koyu, veya benzeri diğer biçimlendirmeler olmamalıdır.
- 5.3.1.6** Metin UTF-8 olarak kodlanmalıdır .UTF-8 karakter seti pek çok dilin yazım sistemini iyi desteklemekte ve kapsamaktadır. Ayrıca Microsoft Excel gibi programlar için genel bir çıktı seçeneğidir.
- 5.3.1.7** Dosyanın her bir satırında bir tane yayın verilmelidir, Bölüm 5.3.2 Veri Alanları bölümünde verilen her bir alan için bir sütun ile birlikte verilmelidir.
- 5.3.1.8** Veri sütun başlıkları ile sunulmalıdır (bakınız Bölüm 5.3.2) ve sütun başlıkları ile içeriğin ilk satırı arasında boşluk olmamalıdır.
- 5.3.1.9** Eğer kapsam boşluğu 12 ay veya daha fazla ise, başlık iki kez listelenmelidir, sadece kapsam alanı değiştirilmelidir; kapsam boşluğu verisinin daha ayrıntılı olarak rapor edilmesi arzu edilir, eğer desteklenebilecekse bu konu üzerinde link çözümleyici üreticisi ile anlaşılması gerekir.
- 5.3.1.10** Bütün satırlar format açısından tutarlı olmalıdır. Örneğin, ISSN daima 9 karakterli ve arada tire işareti ile ayrılmış olmalıdır, tarih alanları da daima Bölüm 5.3.2’de tanımlandığı formatta olmalıdır.
- 5.3.1.11** Üst veri dosyası, kontrol etmeyi ve bilgi tabanı geliştiricileri tarafından aktarmayı kolaylaştırmak için başlık adına göre alfabelik sırada olmalıdır.

5.3.2 Veri Alanları

5.3.2.1 Alan ve Etiketler

İçerik sağlayıcılar, üst veri dosyasında sekme ile ayrılmış olarak sütunlar halinde aşağıdaki alanları vermelidir. *Bütün alanlar, eğer mevcut ise zorunlu olarak kabul edilir* ve bütün veriyi toplamak için çaba sarfedilmeli, hatta gerekirse başka bir yerden veya bir dış kaynaktan sağlanmalıdır.

Çünkü üst veri dosyalarının alıcıları bütün dosyaları aynı formatta almayı bekleyeceklerdir, her alan aşağıda verilen sırada görünmeli, hatta içerik sağlayıcı herhangi bir bilgiyi sağlayamasa veya o belirli alan için uygun bilgi olmasa bile. Aşağıdaki alan etiketleri kullanılmalıdır. Yanlış anlamayı ve gereksiz hataları

KBART Aşama Tavsye Edilen Uygulama

önlemek için, içerik sağlayıcıların ürettikleri her dosyanın üzerine etiket koymaları özendirilir.

Tutarlılık için aşağıdaki etiketler kullanılmalıdır:

publication_title	Yayın başlığı
print_identifier	Basılı format tanımlayıcı (örneğin ISSN, ISBN,vb..)
online_identifier	Online format tanımlayıcı (örneğin eISSN, eISBN, vb.)
date_first_issue_online	Online olarak mevcut ilk sayının tarihi
num_first_vol_online	Online olarak mevcut ilk cildin sayısı
num_first_issue_online	Online olarak mevcut ilk sayının numarası
date_last_issue_online	Online olarak mevcut son sayının tarihi (eğer kapsam devam ediyorsa boş bırakılır)
num_last_vol_online	Online olarak mevcut son cildin sayısı (eğer kapsam devam ediyorsa boş bırakılır)
num_last_issue_online	Online olarak mevcut son sayının numarası(eğer kapsam devam ediyorsa boş bırakılır)
title_url	Başlık düzeyinde URL
first_author	İlk yazar (monograflar için)
title_id	Başlık ID'si
embargo_info	Ambargo bilgisi
coverage_depth	Kapsam düzeyi (örneğin, abstrakt veya tam metin)
coverage_notes	Kapsam notları
publisher_name	Yayınevi adı (eğer dosya adında verilmemişse)

Her bir alanın içeriği ile ilgili ayrıntılı bilgi aşağıda verilmiştir. Çeşitli içerik türlerine ait tam kayıt örnekleri Ek A: Veri Değişim Örnekleri altında verilmiştir.

5.3.2.2 Yayın Başlığı

Yayının tam adını verin, örneğin basılı edisyonunda veya kendi web ana sayfasında verildiği şekilde. Özel karakterler UTG-8 karakter seti kullanılarak kodlanmalıdır. Kısaltmalardan kaçınılmalıdır.

Başlıkta ‘The’ artikeli varsa bu olduğu gibi alınmalıdır, örneğin ‘The Holocene’ formda olduğu gibi ‘The Holocene’ olarak listelenmelidir, ‘Holocene’ değil.

Derginin önceki adları ayrı girişler olarak listelenmelidir, o başlığın kullanıldığı tarih aralığını gösteren kapsam tarihleri ile birlikte verilmelidir. Bilgi tabanı geliştiricileri daha sonra ilgili başlıklar arasındaki eşleşmeyi uygun bir şekilde yapmalıdır.

Koleksiyon başlıkları üst veri dosyalarında özel başlıklar olarak verilmemelidir. Koleksiyonlar (paketler) varsa, bunlar dosya adında koleksiyonun adı belirtilecek şekilde ayrı bir dosya olarak gönderilmelidir.

5.3.2.3 Basılı-format tanımlayıcı (örneğin ISSN, ISBN, vb.)

İçeriğin standart tanımlayıcısını gönderin. Genellikle bu ISSN olacaktır (9 karakter ile gösterilen ve tire işareti ile denetim sayısı içermelidir) veya ISBN (ISBN-10 veya ISBN-13, nasıl mevcutsa; gerektiğinde link çözümleyiciler dönüştürebilir. Gelecekte, bu ISMN, ISAN ve diğerlerini de içerebilir.

Bir başlık için birden fazla ISSN veya ISBN varsa, bu alanda sadece basılı-format ISSN veya ISBN'i kullanılmalıdır.

5.3.2.4 Online-format tanımlayıcı (örneğin eISSN, eISBN, vb.)

Başlık için elektronik format tanımlayıcıları olması durumlarında, bunlar bu alana eklenmelidir.

5.3.2.5 Online olarak mevcut ilk sayının tarihi

Dergiler için , bu alan online olarak mevcut ilk sayının tarihini içermelidir, formatı YYYY-AA-GG. Sadece uygun durumda bu alanları kullanın, örneğin, eğer dergi yıllık ise sadece YYYY kullanılmalıdır, eğer dergi aylık veya üç aylık ise sadece YYYY-AA kullanılmalıdır. Eğer derginin sayısı belirli bir tarih aralığına işaret ediyorsa ancak o zaman gün eklenmelidir ve YYYY-AA-GG formatı kullanılmalıdır.

Kitaplar için, yayın tarihi YYYY-AA-GG formatında verilmelidir. Burada da yine kitabın yayın tarihinde özellikle verilmişse ancak o zaman bu alanları kullanın..

ISO 8601 tarih formatı bütün tarihler için kullanılmalıdır.

5.3.2.6 Online olarak mevcut ilk cildin numarası

Dergiler için, ilk sayının cilt numarasını bu alanda verin. Başka işaretler kullanmayın (örneğin “vol.” veya “v.”). Alıntı yapılan içeriğin kendi stilini yansıtmaya çalışın ve gerekiyorsa bu alanda alfanumerik bir değer verin.

Bilgi tabanı geliştiricileri, bu veriyi ve bir atfı bir kaynakla eşleştirmek için OpenURL sorgusunda sağlanan veriyi normalize etmek için eşdeğer bir mantık kullanabilirler.

Kitaplar için bu alanı boş bırakın.

5.3.2.7 Online olarak mevcut ilk sayının numarası

Dergiler için ilk sayının sayı numarasını verin. Herhangi bir işaret eklemeyin (örneğin “no.” veya “n.”). Ek veya bölüm değerlerini dahil etmeyin. İçeriğin kendi stilini yansıtmaya çalışın, eğer gerekiyorsa bu alanda alfanumerik bir değer verebilirsiniz.

Bilgi tabanı geliştiricileri, bu veriyi ve bir atfı bir kaynakla eşleştirmek için OpenURL sorgusunda sağlanan veriyi normalize etmek için eşdeğer bir mantık kullanabilirler.

Kitaplar için bu alanı boş bırakın.

5.3.2.8 Online olarak mevcut son sayının tarihi (veya sunacak bilgi yoksa boş bırakın)

Dergiler için, en son mevcut olan sayının tarihini belirtin. Burada da eğer derginin kapsam tarihinde özel olarak bu bilgi verilmişse bu alanları kullanın.

Dergiler için, eğer dergi “günümüze kadar mevcut” ise bu alanı boş bırakın.

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

Monograflar için bu alan daima boştur.

5.3.2.9 Online olarak mevcut son cildin numarası (veya sunacak bilgi yoksa boş bırakın)

Dergiler için en son sayının cilt numarası bu alanda verilmelidir. Herhangi bir işaret kullanmayın (örneğin “vol.” veya “v.”). İçeriğin kendi özel stilini yansıtmaya çalışın, bunun için gerekiyorsa bu alanda alfanumerik değer verebilirsiniz.

Bilgi tabanı geliştiricileri bu veriyi ve bir atfı bir kaynakla eşleştirmek için OpenURL sorgusunda sağlanan veriyi normalize etmek için eşdeğer bir mantık kullanabilirler.

Dergiler için, eğer dergi “günümüze kadar mevcut” ise bu alan boş bırakılacaktır.

Kitaplar için bu alanı boş bırakın.

5.3.2.10 Online olarak mevcut son sayının numarası (veya sunacak bilgi yoksa boş bırakın)

Dergiler için, en son sayının sayı numarasını verin. Herhangi bir işaret kullanmayın (örneğin “no.” veya “n.”). Ek veya bölüm değerlerini dahil etmeyin. İçeriğin kendi özel stilini yansıtmaya çalışın, bunun için gerekiyorsa bu alanda alfanumerik değer verebilirsiniz.

Bilgi tabanı geliştiricileri bu veriyi ve bir atfı bir kaynakla eşleştirmek için OpenURL sorgusunda sağlanan veriyi normalize etmek için eşdeğer bir mantık kullanabilirler.

Dergiler için, eğer dergi “günümüze kadar mevcut” ise bu alan boş bırakılır.

Kitaplar için bu alanı boş bırakın.

5.3.2.11 Başlık-düzeyinde URL

Başlığın ana sayfasının URL’ini belirtin. Dergiler için bu sayfa mevcut cilt ve sayıları listeleyen sayfa olmalıdır. Kitaplar için bu sayfa içindekiler sayfası olmalıdır.

5.3.2.12 İlk yazar (monograflar için)

Kitaplar için, kitabın ilk yazarının soyadını verin.

Dergiler için bu alanı boş bırakın.

5.3.2.13 Başlık ID’si (Başlığı tanımlayan kısaltma)

Eğer içeriğe linkler oluşturmak için Başlık ID’si kullanacaksanız, içerik başlığı için mülkiyet tanımlayıcıyı girin. Eğer birden fazla tanımlayıcı mevcut ise, linkleme için kullandığımız Başlık ID’yi verin. Eğer başkalarının bilmesi veya kullanması gerekmiyorsa, veya mülkiyet tanımlayıcısı mevcut değilse bu alan boş bırakılabilir, fakat mevcut bir başlık ID’si varsa bunun girilmesi tercih edilmelidir.

5.3.2.14 Ambargo

Ambargo alanı, kaynağın online olarak ne zaman kullanıma açılacağı ile ilgili sınırları yansıtır, genellikle yayınevi ile içerik sağlayıcı arasında yapılan anlaşmanın sınırlarının bir sonucudur. Bu bilginin kütüphanecilere sunulması (genellikle link çözümleyici sahipleri üzerinden), link çözümleyicilerin kullanıcıların erişimine henüz açık olmayan bir içeriğe link yaratmaması açısından son derece önemlidir..

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

Tedarik zinciri üyelerinin karşılaştığı en büyük problemlerden biri birden fazla ambargo türünün mevcut olmasıdır – bazı durumlarda “bir yıla kadar” kapsamın anlamı, veri 365 gün öncesinden sayarak bu gün erişime açılacaktır, bazı durumlarda da materyal mevcut takvim yılının sonuna kadar erişime açılmayacak anlamına gelir.

Ambargoların karmaşıklığı nedeniyle, ISO 8601 veri sözdiziminin kullanılmasını öneriyoruz. Bu, farklı ambargo türlerini tanımlamaya izin verecek şekilde yeterince esneklik.

Asağıdaki yöntem, ambargonun özelliklerini belirtmek için ISO 8601 “süre sözdizimi” standardından uyarlanmıştır, standartta kapsanmayan birkaç ek yapılmıştır. Ambargo bildirimini üç bölümü vardır; tür, uzunluğu ve üniteler. Bu üç bölüm bu sırada, aralarında boşluk olmadan tek bir sözdizim satırında yazılır.

Tür : Bütün ambargolarda bir “moving wall-hareketli duvar” vardır, zaman içinde bir noktayı işaret eder (örneğin “12 ay önce”). Eğer bir dergiye erişim hareketli duvarda *başlarsa* ambargo türü “R” dir. Eğer erişim hareketli duvarda *sona* ererse o zaman ambargo türü “P”dir.

Uzunluk: Ambargonun uzunluğunu belirten bir tam sayı

Uniteler: “Uzunluk” alanındaki numaranın üniteleri: “D” günler için, “M” aylar için, ve “Y” yıllar için. Daha basit olarak, “365D” her zaman bir yıla eşit olacaktır ve “30D” her zaman bir aya eşit olacaktır, artık yıllarda ve 30 gün çekmeyen aylarda bile bu kullanılır.

“Uniteler” ayrıca ambargonun ayrıntılı öğelerini de ortaya koyacaktır, bu hareketli duvarın ne sıklıkla “hareket” ettiği. Örneğin, bir gazete veri tabanının müşterilerine sunduğu ve tam olarak bir yıla kadar geri giden bir abonelik modeli olabilir. Her gün yeni bir sayı eklenir, ve her gün tam bir yıl önce yayınlanmış olan içerik müşterilerin erişiminden çıkarılır (O günün sayısı eklenir, bir yıl önceki sayı çıkarılır). Bu durumda ambargo bildirimini “R365D” olmalıdır, çünkü hergün erişilebilen en eski sayı değişmektedir.

Bir başka dergi de Ocak ayında başlayan ve mevcut yıldaki bütün sayılara erişim veren bir abonelik modeline sahip olabilir. Bir sonraki Ocak ayında müşteri önceki yılın bütün sayılarına erişimi bir anda kaybeder ve sadece içinde bulunulan yılda yayınlanacak olan sayılara erişebilecektir. Bu durumda müşteri içeriğin bir “takvim yılı”na erişebilecek diyebiliriz. Ambargo bildirimini “R1Y” olacaktır, çünkü en eski erişilebilen sayının tarihi yılda bir değişmektedir.

Aşağıda, bu sözdizimine uygun olarak bazı genel ambargo ifadeleri yer almaktadır:

- Bütün içeriğe erişim, ama mevcut takvim yılı hariç: P1Y
- Önceki ve içinde bulunulan takvim yıllarının bütün içeriğine erişim: R2Y
- Tam olarak 6 ay öncesinden günümüze kadar olan bütün içeriğe erişim: R180D
- Takvim yılındaki geçen 6 ay hariç bütün içeriğe erişim: P6M

Kapsam aralığının hem başında hem de sonunda bir ambargo olması durumunda iki ambargo bildirimini birbirine bağlanmalıdır, başlangıç ambargosu önce gelmelidir. İki bildirim noktalı virgül ile birbirinden ayrılmalıdır. Örneğin “R10Y;P30D” bir arşivin son 10 takvim yılına ait içeriğinin erişilebilir olduğunu, ama en son 30 günün erişime açık olmadığını ifade eder.

5.3.2.15 Kapsam derinliği

Bu alan, kapsam ve ambargo alanlarında verilen aralıktaki içeriğin durumunu belirtecektir. Aşağıdaki üç değerden biri olabilir:

- **tam metin:** Makalenin tam metin olarak mevcut olduğuna işaret eder. Eğer tam metin basılıyla tam olarak aynı değilse, “kapsam notları” alanında eksik olan alanlar belirtilebilir (örneğin; “grafikler hariç”)
- **seçme makaleler** Kapsam makalelerden bazılarının tam metnini içerir, ama bütün makaleleri tam metin içermez. Kapsam politikası ile ilgili özel durumlar “kapsam notları” alanında belirtilebilir.
- **abstraktlar** :Kapsam makalelerin sadece abstraktlarını içerir.

"Seçme makaleler" alanı çok sayıda makale belirli bir politika gereği tam metin kapsamından çıkarılmışsa, sadece o zaman kullanılmalıdır. Örneğin, belirli bir dergi sadece araştırma makaleleri yayınlabilir, mektup veya kitap eleştirisi yayınlabilir. Bazı veri tabanları sadece belirli konulardaki makaleleri içerebilir. Bu tür politika “kapsam notları” alanında tanımlanmalıdır. Kapsamda teknik nedenlerden dolayı eksik kalan sadece birkaç makale varsa bu durum “seçme makaleler” olarak gösterilmemelidir.

Yukarıdaki kapsam derinliği değerleri, değerleri birbirinden ayırmak için araya noktalı virgül konularak kombine edilebilir. Örneğin, bir derginin kapsamı sadece seçili makalelerin abstraktlarını içeriyorsa (çoğu A&I veri tabanlarında olduğu gibi), bu alan şu şekilde gösterilebilir “abstracts; selected articles”. Sadece belirli bir konuyu içeren tam metin bir ürün ise “selected articles” olarak gösterilir.

5.3.2.16 Kapsam notları

Eğer kullanılan kapsam derinliği için daha fazla açıklama yapmak gerekiyorsa, o zaman bu serbest metin alanı kullanılır. Bu alan kapsam politikasının özel durumlarını tanımlamak için kullanılır, örneğin “Mektup ve kitap eleştirileri hariç.”

Bu alan link çözümleyici sonuçlarında aynen görüntülenebilir, böylece son kullanıcı kapsam dışı olan içeriği belirleyebilir.

5.3.3 Hatayı rapor etme

Kütüphaneciler ve kullanıcıları bilgi tabanında bir hata bulduklarında (örneğin bir tam metin derleyici ürün içerisindeki bir derginin hatalı kapsam tarihleri verilmişse) bu hataları bilgi tabanı geliştiricisine bildirmelerini teşvik etmeliyiz, o kişinin de bu hatayı araştırıp global bilgi tabanını güncellemesi beklenir. Hatayı araştırma süresi birkaç saat veya günler olabilir, bu süre orijinal içerik sağlayıcının işbirliği düzeyine bağlıdır. (Bilgi tabanı geliştiricilerinin bütün elektronik kaynaklara erişimi olmadığını, içerik sağlayıcının desteği olmadan hatayı teyit edemeyeceğini veya doğru bilgiyi bulmasının mümkün olmayacağını not edin. Ek olarak, link sağlayıcı firmanın dağıtım modeline bağlı olarak, yapılan değişikliğin müşterinin bilgi tabanına aktarılmasına kadar bir hayli zaman geçebilir.

NISO/UKSG KBART Çalışma Grubu, bilgi tabanı geliştiricilerinin, global bilgi tabanında yapılan değişiklikleri en kısa zamanda yerel düzeye yansıtmayı sağlayacak çözümleri aramasını tavsiye etmektedir, bu sayede kütüphanecilerin global bilgi tabanındaki eksiklikleri gidermek için kendi koleksiyonlarını özgülendirme ihtiyacını azaltacaktır.

Aynı doğrultuda, düzeltilmiş üst verinin yeterliliğini gösterecek bir tanımlamanın getirilmesini önermekteyiz.

6 Eğitim

OpenURL teknoloji ile ilgili sorunların çoğu teknolojinin, nasıl kullanıldığının ve tedarik zincirindeki herkesin bundan nasıl yararlanabileceğinin farkında olunmamasından kaynaklanır. NISO/UKSG KBART Çalışma Grubu, bu Tavsiye Edilen Uygulama, bir web-tabanlı hub, PR ve eğitim dahil çeşitli kanallar kullanarak farkındalık yaratmaya ve katılımı teşvik etmeye yardımcı olmaya kararlıdır.

6.1 Web Hub

Merkezi bir web hub— <http://www.uksg.org/kbart> ve aynı bilginin yansımaları; <http://www.niso.org/workrooms/kbart> —OpenURL tedarik zincirini öğrenmek isteyenler için yetkin bir başlangıç noktası sağlayacaktır. Web hub'ları, en çok ihtiyacı olan ve bu tür içeriğe ulaşmak için genel olarak kullanılan temel terimlere aşina olmayan kişiler tarafından kolayca keşfedilebilmelerini sağlayacak şekilde tarama motorları için en iyi hale getirilmiştir.

KBART'ın çalışması, OpenURL tedarik zinciri hakkında çok fazla fikri olmayan kişi ve kurumlar üzerinde yoğunlaşmaktadır, o nedenle eğitimi desteklemek üzere üretilmiş olan materyaller bilgi ve deneyimin minimum düzeyde olduğunu varsayacaktır.

Hub, bu raporun içeriğini daha küçük modüllere ayırır ve aşağıda listelenen ek materyallerle desteklenecektir.

6.1.1 En İyi Uygulama Rehberleri

Bu Tavsiye Edilen Uygulamada, üst veri yapısı ve veri değişimi rehberlerinin bir özeti verilmiştir.

6.1.2 SSS

Bölüm 6.3'de, genel sorunlara dikkat çekmek üzere, sıkça cevap verilen bir dizi soru yer almaktadır.

6.1.3 Sözlük

Bu Tavsiye Edilen Uygulamanın sonunda verildiği gibi temel terimlerin tanımları.

6.1.4 Hızlı Rehberler

Şunlar hakkında bilgi:

- KBART özeti: hedefler, yararları
- Tedarik zinciri özeti: ortakların ve onların sorumluluklarının özetlenmesi, bilgi ve teknolojilerin nasıl kullanıldığının açıklanması, katılımın temel yararlarının açıklanması, ve mevcut olan çeşitli ürün ve araçların tanımlanması.

6.1.5 Video gösterimleri

Uygulamada OpenURL teknolojisi ve bilgi tabanı üst veri video gösterimlerinin verilmesi.

6.1.6 Vaka Çalışmaları

Üst verinin bilgi tabanlarına aktarılmasında iyi uygulamaları gösteren vaka çalışmaları seti.

6.2 Tanıtım

KBART'ın sonuçları ve çıktıları hakkında farkındalığı artırmak için PR çalışmaları yapılmaktadır ve yapılmaya devam edilecektir. Bu çalışmalar basın duyuruları, makale yayımlama, konuşmalar yapma ve eğitim seminerlerine katılım şeklinde olmaktadır. Mümkün oldukça ALPSP, ER&L, LITA, ACRL, ALA, NASIG, NFAIS, NISO, OASPA, PSP, PA, STM UKSG, VALA, ve diğer kurumların gücünden yararlanılacaktır.

6.3 SSS Örnekleri

Web sayfasındaki sıkça sorulan sorular bölümü OpenURL konusunda çalışmaya başlayan veya belirli bir bilgi arayanlar için yararlı olacaktır. SSS bölümünde yer alacak olan sorulara örnekler aşağıda listelenmiştir.

6.3.1 Genel Sorular

- Link çözümleyici nedir?
- Bilgi tabanı nedir?
- Link kaynağı-link hedefi nedir... ve farkları nelerdir?
- OpenURL nedir?

6.3.2 İçerik Sağlayıcı/Yayınevi Soruları

- Müşterilerimin sağladığım içeriğe link kurabildiğimden nasıl emin olabilirim?
- Müşterilerimin benim sitemden diğer içeriğe link kurmasına nasıl yardımcı olurum?
- Bilgi tabanlarını kim işletir ve onlarla nasıl iletişime geçebilirim?
- Benim içeriğim hakkında bilgi, bir kütüphane sisteminin kullanıcılarına nasıl görüntülenir?
- Müşterilerimin benim içeriğimi görmelerini sağlamak için, bilgi tabanının ne tür bilgiye ihtiyacı vardır?
- Bilgi tabanı geliştiricilerinin hepsi aynı tarz bilgiye mi ihtiyaç duyarlar?
- Paket fiyat tekliflerim hakkında da bilgi eklemeli miyim?
- Bilgi tabanı geliştiricilerine bilgi sağladığımda, mevcutlar ve linkleme bilgilerini yine de doğrudan kütüphanecilere vermem gerekir mi?
- İçeriğim hakkında bilgileri sağladım ama hala müşterilerim içeriğime güvenli link kuramadığını söyledi. Bu neden oluyor?
- Dergilerimin yanı sıra e-kitaplarım hakkında da bilgi verebilir miyim?
- İçeriğim hakkında ne kadar sıklıkla yeni bilgi vermem gerekir?
- Mevcut içerik aralığını tanımlarken, bu tarih olarak mı yoksa cilt/sayı aralığı olarak mı yapılmalıdır?
- Mevcut bütün içerik hakkında mı bilgi vermeliyim yoksa sadece lisansı verilen içerik hakkında mı? Farklı lisans modelleri varsa ne olacak?
- Müşterilerim link çözümleyici örneklerini kaydettiriyorlar ve hepsi farklı görünüyor. Bu bilginin girişi ile ilgili herhangi bir standart var mı ve doğru olup olmadıklarını nasıl kontrol edebilirim?

6.3.3 Kütüphaneci Soruları

- Bir link çözümleyici sahibi olmanın yararları nelerdir?
- Link çözümleyicime hangi bilgileri girmem gerekir?
- İçerik sağlayıcılar mevcutları hakkında neden güvenilir bilgi sağlayamıyorlar? X Yayınevinden standart olduğu söylenen bir koleksiyon lisansı aldım fakal hâlâ mevcutlar bilgilerini özgünleştirmem gerekiyor.
- OpenURL uyumlu mevcut platformların bir listesi var mı? (Böylece kendi link çözümleyicimi kaydedebileyim)
- Mevcutlarım hakkında doğru bilgi veren en iyi kaynak hangisidir?
- Bilgi tabanına veri yükleyebilir miyim? Yoksa değişiklikler elle mi yapılmak zorunda?
- Bütün link çözümleyiciler aynı koleksiyon profillerini ve bilgi tabanını mı kullanırlar? Eğer değilse, farklı hizmetlerin kapsamını nasıl değerlendirebilirim?
- Bir derginin adı değiştiğinde, bilgi tabanındaki mevcutlarımı düzeltmem gerekir mi yoksa bu otomatik olarak yapılır mı??
- Bir derginin yayınevi değiştiği zaman, mevcutlar bilgilerimi elle mi düzeltmem gerekir?
- Mevcutlarımda bir değişiklik yaptığımda, bilgi tabanı da dinamik olarak güncellenir mi?
- Yeni bir tam metin veri tabanı veya yeni bir e-dergi lisansı aldım fakat bilgi tabanında görünmüyor. Neden görünmüyor, ne yapmalıyım?
- Bilgi tabanıma basılı dergi mevcutlarım hakkında bilgi ekleyebilir miyim?
- Bilgi tabanımın ara yüzünü özgünleştirmek mümkün mü? Örneğin, kütüphaneler arası ödünç verme gibi diğer kütüphane hizmetlerine linkler verebilir miyiz?

6.4 Gelişmiş Linkleme Konusunda Rehberler

Bazı link kullanımlarında karşılaşılan problem, kötü olarak formatlanmış ve uygulaması zayıf link çözümleridir. Düzgün olarak formatlanmamış OpenURL'ler, uygun bir yere başarılı bir şekilde ulaşmakta hep başarısızlığa neden olacaktır. Link çözümleyiciler, genellikle bir kaynaktan verilen üst veriyi en az düzeyde kontrol ederek, aldıkları bilgiyi aktarırlar. Örneğin, link çözümleyici ISSN'in doğru olarak oluşturulduğundan emin olmak için kontrol edebilir (ama bunun verilen atıf için *doğru* ISSN olup olmadığını kontrol etmesi gerekmez) ve eğer kontrol hanesi hatalıysa o zaman onu silebilir. Bir diğer örnek de, çözümleyici verilen başlığı alabilir ve daha sonra bunu daha doğru veya başlığın daha uygun versiyonuna dönüştürebilir.

Fakat kaynak link sağlayıcı içindeki rakamlardan oluşan veri ("cilt", "sayı", "numara" gibi) kronolojik veri yerinde (gün, ay, yıl, gibi) veya tam tersi şekilde konularak bir OpenURL oluşturmuş ise çözümleyici bu bilgiyi çevirmeyecek veya düzeltmeyecektir. Bu nedenle OpenURL linki kaynağı oluşturan kurumların bunu kesin ve doğru bir biçimde yapması son derece önemlidir. Bu tür kurumlara bu linkleri oluşturmada yardımcı olmak üzere bir dizi online kaynak mevcuttur. Örnek olarak şunlar verilebilir:

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

- COinS Generator
<http://generator.ocoin.info/>
- OpenURL Generator Yardım
<http://search.lib.unimelb.edu.au/help/openurlgen.html>

Ek olarak, Andrew W. Mellon Vakfının desteklediği ve Cornell Üniversitesinde yürütülen bir projede, yapısal hataları belirlemek ve kaynak OpenURL üreticilerine bu problemleri düzeltmede yardımcı olmak üzere, çok sayıda kaynak OpenURL'leri inceleyecek ve rapor edecek bir sistemin mümkün olup olmadığını araştırmaktadır. Cornell Üniversitesi Kütüphanesinden Adam Chandler ve David Ruddy şu anda Mellon Planning Grant projesinde Cornell'de Klasikler Profesörü olan Eric Rebillard ile birlikte çalışmaktadır. Profesör Rebillard *L'Année philologique*, adlı bir atıf veri tabanının editörüdür. 2004'den beri *L'Année philologique* (APh Online olarak bilinir) elektronik versiyonu OpenURL uyumludur. Her bir kayıt bir link çözümleyici tarafından işlenebilecek bir link içerik, fakat pek çok OpenURL linkleri hatalıdır. Adam Chandler, L'Annee tarafından oluşturulan 126 OpenURL örnek setini manuel olarak inceledi ve buna dayanarak üst veri için iyileştirme tavsiyeleri geliştirdi. Raporu "Results of *L'Année philologique online* OpenURL Quality Investigation,"da OpenURL başarısızlığına neden olan pek çok tipik üst veri problemlerini belirledi; kötü biçimlendirilmiş tarih, tek bir alanda birleştirilmiş cilt ve sayı numaraları, bütün sayfa aralıklarını içeren başlangıç sayfası alanları, tanımlayıcı eksiklikleri gibi. Bu tür bir rapor *L'Annee* için son derece yararlıdır, çünkü kritik hata noktalarını açıkça ortaya koyar, bu alanlar iyileştirme çabalarının yoğunlaştırılması gereken yerlerdir. Ancak, L'Annee veya bir aracı firma tarafından oluşturulan bütün OpenURL'lerin manuel olarak incelenmesi, yanına yaklaşılmaz derecede pahalı ve zaman alan bir iş olacaktır.

Chandler ve Ruddy tamamen otomatik olarak OpenURL değerlendirme süreci geliştirilmesinin yararlı olup olmayacağını araştırılmasını önerdiler. Bu tür bir sistem, OpenURL'leri kabul edecek ve bir dizi değerlendirme ölçülerine dayanarak skorlar oluşturacaktır. Bu skorlar, kaynak sağlayıcının kendi OpenURL'lerinin en zayıf olduğu yerleri görmesini ve maliyet etkin şekilde üst veri iyileştirme çabaları için hedef belirlemelerini sağlayacaktır. Sonunda içerik sağlayıcılardan gelen OpenURL linklerinin kalitesini ölçmek için camia tarafından kabul edilen bir indeksi oluşturacaklardır. 2009 Aralıkta NISO, Chandler tarafından yönetilecek ve OpenURL kalitesini belirlemede kullanılacak ölçüleri test edip doğruluğunu onaylama konusunda çalışacak iki yıllık bir projeye onay verdi (daha fazla bilgi için: <http://www.niso.org/workrooms/openurlquality>)

7 Sonraki Adımlar /Aşama II

Bu Tavsiye Edilen Uygulama içerik sağlayıcıların e-kaynaklar tedarik zincirindeki üyeler arasında veri transferini iyileştirme konusunda atabileceği bir takım önemli adımları ana hatları ile verir, NISO/UKSG KBART Çalışma Grubu, link çözümleyiciler ve onlarla ilgili bilgi tabanlarını kullanırken kütüphane kullanıcılarının deneyimini daha da iyileştirecek şekilde bütün ortakların daha ileri pek çok ek adımlar atılabileceğine inanmaktadır. Bu adımlar şunlardır:

- Küresele karşı yerel güncellemeler için tanımlar (bakınız Bölüm 7.1.1)
- Konsorsiyumlara-özel üst veri transferi
- Kuruma özel üst veri transferi
- Metin-dışı içerik üst veri transferi için rehberler
- E-kitaplar için üst veri transferi üzerine inceleme

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

- KBART tavsiyelerine uyumluluğu izleme ve uygulama
- ERM veri değişimi

KBART Çalışma Grubu bu Tavsiye Edilen Uygulamayı kullananlardan KBART'ın geleceği ile ilgili geri bildirimler göndermelerini arzu eder.

7.1 Öneriler ve Tartışma

7.1.1 Derleyiciler ile Bireysel İçerik Sağlayıcılar Arasındaki Farklar

E-dergiler ve e-dergi paketleri ile ilgili kapsam konularının bir derleyici veri tabanında yer alan bir başlık ile ilgili kapsam konularından çok farklı olduğunun bilinmesi önemlidir. Bir derleyicinin bütün aboneleri aynı başlık için aynı erişim haklarına sahiptir; kütüphaneler veri tabanı derleyicileri tarafından oluşturulan koleksiyonlara erişim hakkı kiralyorlar. İçerik eklendiğinde veya çıkarıldığında, o pakete abone olan *bütün* kurumlar için ekleniyor veya çıkarılıyor ve çoğu zamanda kurumun bilgisi dışında eklenip çıkarılıyor. Sonuç olarak bir kapsam hatası bulunduğu ve doğru bilgi onaylandığında, hata küresel bilgi tabanında —bir kerede—düzeltililebiliyor.

Ancak bireysel olarak abone olunan e-dergiler için, e-dergi paketleri de dahil, başlık listeleri ve bu başlıklara olan erişim hakları kurumdaki kuruma ve anlaşmadan anlaşmaya göre değişmektedir. Küresel bilgi tabanı, online host üzerindeki başlığın sadece mevcut genel içerik tarihlerini temsil edebilmektedir. Erişim hakları veya kapsam yetkileri tek tek müşteri bazında, genellikle ana bilgi tabanının özelleştirilmiş versiyonunun veya kurum tarafından özelleştirilmiş bilgi tabanının bir kopyasının yerel olarak kurulması ile yönetilmek zorundadır. Bir müşteri tarafından bir e-dergi için farkedilen bir kapsam tutarsızlığı başka müşteri için geçerli olmayabilir; sonuç olarak kurum sadece kendi sahip olduğu mevcutlar listesini güncellemek zorundadır, master bilgi tabanındaki bilgileri güncellemek durumunda değildir.

Link çözümleyici bilgi tabanı verisi için güncel tedarik zincirinin gözden geçirilmesi, OpenURL üzerinden elektronik kaynaklardan en üst seviyede yararlanmaya çalışanların karşılaştığı pek çok sorunu ortaya koyacaktır.

7.1.2 Konsorsiyal Paket Zorlukları

Elektronik kaynaklarının bir kısmını veya tamamını kütüphane konsorsiyumları aracılığı ile satın alan kurumlar, konsorsiyal satın almaların getirdiği karmaşa nedeniyle üst veri transferinde ek sorunlarla karşılaşır. Kütüphane konsorsiyumları büyük farklılıklar göstermektedir; bazıları sadece mevcut ve statik bir ürün için indirimli fiyat sunarken, bazı konsorsiyumlar üyeleri için benzersiz e-dergi içerik koleksiyonları oluşturabilmektedirler. Bazıları da “top-up - tamamlama” satın alma fırsatı sunarlar, böylece üyeler daha önce satın almadıkları kaynaklara erişim kazanabilirler.

Konsorsiyum e-kaynakların seçimini etkiler, bu durum konsorsiyumun bu kaynaklara erişimi olan herkese bilgi tabanı yöneticisi aracılığı ile satın alınan kaynaklarla ilgili bilgileri dağıtabilmesi açısından yararlıdır.

7.1.3 Kuruma-özel Üste Veri Transferi

Konsorsiyal paketleri tanımlarken karşılaşılan güçlükler ek olarak, bireysel kurumlar kapsam bildirimlerini ve aktif başlıkları kendi kütüphane mevcutlarına uygun hale getirmek için küresel hedefi yerelleştirme ihtiyacı duyarlar. KBART bir sonraki aşamada yerleştirilmiş mevcutlar verisinin üst veri transferine dair prosedürlere işaret etmeyi hedeflemektedir.

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

7.1.4 Metin-dışı İçerik Üst Veri Transferi

Şimdiye kadar KBART metin türü içerik (dergiler ve e-kitaplar) üst veri transferi rehberleri üzerinde durdu. Ancak, bilgi tabanlarında artan metin-dışı içeriği tanımlayan üst veri de giderek daha önemli hale geliyor.

7.1.5 E-Kitaplar için Üst Veri Transferinin İncelenmesi

Bu raporda yazılan prosedürler hem e-dergi hem de e-kitap mevcutlarını tanımlayan dosyaların oluşturulmasına ve transferine izin vermektedir. Mevcut rehberlerin, e-kitap içeriği veri alanlarının iyileştirilmesi konusunda, ortaklardan gelecek geri bildirimler ışığında gözden geçirilmesi gerekir.

7.1.6 ERM Veri Değişimi

KBART şimdiye kadar link çözümleyici bilgi tabanlarına mevcutlar verilerinin konması sorununa değindi. Gelecek bir aşamada grup, ERM bilgi tabanlarına e-kaynak abonelikleri ile ilgili veriler konması için gerekli ek verilerle ilgilenenecektir. .

7.1.7 KBART Tavsiyeleri ile Uyumluluk

KBART Çalışma Grubu üyeleri bu verilerle ilgili standart bir yapı oluşturulması yönünde çalışmamız gerektiğini düşünmemektedir. 5. Bölümde belirtildiği gibi, bu raporda verilen tavsiyelerin çoğu için kabul edilebilir alternatifler mevcuttur, bizler üst veri dağıtımı konusunda etkili bir yöntemleri varken, kurumların ekstra bir iş yaratmalarını arzu etmiyoruz. Ancak, üst veri dağıtımı yaparken yararlı veya sorunlu olabilecek uygulamalar konusunda farkındalık yaratmayı arzu ediyoruz ve tavsiyelerimizin kurumlar tarafından tedarik zincirinde yer alan diğer ortaklarla iletişimi geliştirmek amacıyla kullanılabilceğini umuyoruz.

Sonuç olarak, NISO/UKSG KBART Çalışma Grubu, bu KBART Tavsiye Edilen Uygulamanın —Project TRANSFER’e benzer şekilde—kurumlar tarafından hayata geçirilmesi teşvik edilecek bir uygulama ilkeleri oluşturmasını önermektedir. Ayrıca, önerilen formatta veri alıp gönderebilecek içerik sağlayıcılar ve bilgi tabanı geliştiricilerinin bir kamu listesini oluşturmayı düşünüyoruz.

Ek A: Veri Değişim Örnekleri

Aşağıdaki örnek Royal Society'nin tek bir paket için eksiksiz bir mevcutlar dosyasını göstermektedir. Bu örnekte, içerik sağlayıcı sadece süreli yayınları sunmaktadır, o nedenle print_identifier alanında sadece ISSN gösterilmektedir, ISBN'ler değil. Verinin kendisi sekme ile ayrılmış formatta olmalıdır, ancak burada tablo ile gösterilmiştir, amaç okuyucunun veri yerleşimini daha iyi görebilmesi içindir. Örnek olarak bu dosyayı kullanmamıza izin verdiği için The Royal Society'e teşekkür ederiz.

publication_title	print_	online_	date_	num_	num_	date_	num_	num_	title_url	first_	author	title_	embar	coverage_	covergae_	publi
	identifier	identifier	first_	firs t_	first_	last_	last_	last_				id	go_	type	notes	sher_
			issue_	vol_	issue_	issue_	vol_	is sue_					info			name
			online	online	online	online	online	online								
Philosophical Transactions	0370-2316	1665 1	1678 12	http://rstl.roy alsociety publis hing.org/	rstl	fulltext										
Philosophical Transactions	0260-7085	1683 13	1775 65	http://rstl.roy alsociety publis hing.org/	rstl	fulltext										
Philosophical Transactions of the Royal Society of London	0261-0523	1776 66	1886 177	http://rstl.roy alsociety publis hing.org/	rstl	fulltext										
Philosophical Transactions of the Royal Society of London. (A.)	0264-3820	1887 178	1895 186	http://rsta.royals ocietypublishing.org	rsta	fulltext										
Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series A, Containing Papers of a Mathematical or Physical Character	0264-3952	1896 187	1934-01-01 233	http://rsta.royals ocietypublishing.org	rsta	fulltext										

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series A, Mathematical and Physical Sciences	0080-4614	1934-11-09	234 731 1990-06-30 331 1622	http://rsta.royalsocietypublishing.org	rsta	fulltext
Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series A: Physical and Engineering Sciences	0962-8428	1990-07-16	332 1623 1995-12-15 353 1703	http://rsta.royalsocietypublishing.org	rsta	fulltext
Abstracts of the Papers Printed in the Philosophical Transactions of the Royal Society of London	0365-5695	1800 1 1843 4		http://rspl.royalsocietypublishing.org/	rspl	fulltext
Abstracts of the Papers Communicated to the Royal Society of London	0365-0855	1843 5 1854 6		http://rspl.royalsocietypublishing.org/	rspl	fulltext
Proceedings of the Royal Society of London	0370-1662	1854 7 1905-01-01	75			
Proceedings of the Royal Society of London. Series A, Containing Papers of a Mathematical and Physical Character	0950-1207	1905-04-22	76 507 1934-10-15 146 859	http://rspa.royalsocietypublishing.org	rspa	fulltext

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

Proceedings of the Royal Society of London. Series A - Mathematical and Physical Sciences	0080-4630	1934-	11-01	147 860 1938-02-18 164 919 http://rspa.royalsociety publishing.org rspa fulltext
Proceedings of the Royal Society of London. Series A. Mathematical and Physical Sciences	0080-4630	1938-	03-18	165 920 1969-01-28 308 1495 http://rspa.royalsociety publishing.org rspa fulltext
Proceedings of the Royal Society of London. A. Mathematical and Physical Sciences	0080-4630	1969-	02-18	309 1496 1990-06-08 429 1877 http://rspa.royalsociety publishing.org rspa fulltext
Proceedings of the Royal Society of London. Series A: Mathematical and Physical Sciences	0962-8444	1990-	07-09	430 1878 1995-12-08 451 1943 http://rspa.royalsociety publishing.org rspa fulltext

Terimler Sözlüğü

Aggregator - Derleyici

Farklı yayınevleri tarafından yayımlanan süreli yayınlarının sayısal tam metinlerine online erişim sağlayan bir bibliyografya hizmetidir. Abonelik, tek tek başlık yerine paket olarak mevcuttur. Genelde paketler kütüphane türüne göre (örneğin, özel, akademik, halk) çeşitlilik gösterir. Ayrıca bakınız: **tam –metin host**

Appropriate copy - uygun kopya

Belirli bir kurumda, belirli bir durumda, belirli bir kullanıcı için diğerleri arasında en uygun olan bir veya daha fazla versiyon. Bu versiyon, büyük olasılıkla kütüphane tarafından aboneliği ödenmiş, kullanıcının kaynağın tam metnine eriştiği bir versiyon olacaktır.

Article-level link – makale düzeyinde link

Bir kullanıcıyı, makalenin yayınlandığı yayın, cilt veya sayı yerine doğrudan aradığı makalenin kendisine götüren bir URL’dir. Makale düzeyinde bir link, kullanıcıyı o kullanıcının erişimine açık bir abstarakta veya tam metnin bir versiyonuna götürebilir. Makale düzeyinde link bir OpenURL içine dahil edilmiş olabilir, ama böyle olması gerekli değildir.

Consortia - Konsorsiyumlar

Kaynakları satın almak ve bunlara erişim sağlamak üzere birlikte çalışan kütüphaneler topluluğu; bazı durumlarda sadece “satın alma klüpleri” diğer durumlarda ilgili kütüphanelerin birbirine entegre olmuş bir ağıdır. Yayınevleri de kütüphanelere içerik paketleri sunmak üzere konsorsiyumlara katılırlar.

Content packages - içerik paketleri

Her bir bileşenini ayrı bir lisans ile satın almaktan daha ucuza satın alınabilecek içerik paketleri; örneğin tek bir yayınevi tarafından sunulan “big deals” paketleri, derleyiciler veya yayınevi konsorsiyumları.

Content provider - içerik sağlayıcı

Bir aracı—genellikle bir yayınevi, derleyici veya tam metin host’ları—bunlar kütüphanelere satılık veya kiralık içerik sunarlar. Bu, ayrıca abstraktalama ve indeksleme hizmetleri, abonelik firması ağ geçitleri, ve diğer OpenURL link kaynaklarını da içerir.

Context sensitive - bağlam/durum duyarlı

Bağlam duyarlılığının anlamı, bir linkin varış yeri kullanıcının durumuna göre belirlenir demektir, örneğin kullanıcının bağlı olduğu kurum ve o kurum tarafından kayıt ettirilmiş olan tercihler.

Customization - özelleştirme/öztünleştirme

Bir kurumun yerel koleksiyon ve hizmetlerini yansıtmaya amacıyla link çözümleyici yazılımının küresel bilgi tabanında bulunan bilgileri kendine özel hale getirmesi işlemi. Bu bilgiler mevcutların durumu, hizmet türü ve bölümlere veya gruplara göre erişim belirlemeyi içine alabilir. Bu durum genel olarak “yerelleştirme” olarak da adlandırılır.

Document delivery - belge sağlama

Bir okuyucudan veya onların temsilcilerinden, sadece o okuyucu için kullanılmak üzere gelen istek ve ödeme (o anda ödeme veya ön ödemesi yapılmış bir desosit hesap ile) üzerine bireysel dokümanların sağlanması. Belge sağlama hizmeti bir takım hesap aktarım işlemleri üzerine yoğunlaşır

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

ve hizmeti veren genellikle yayınevi veya içeriğin birincil tam metin host'u değildir.

Digital Object Identifier (DOI) – Dijital Nesne Tanımlayıcı

Dijital Nesne Tanımlayıcı (DOI) sistemi dijital bir kaynağı benzersiz bir şekilde tanımlar, bu bir dergi makalesi, bir kitap bölümü, bir paragraf, bir görüntü veya başka bir materyal olabilir. İçerik sağlayıcıların DOI'ler verebilmeleri için, DOI kayıt acentasına kayıtlı olmaları zorunludur ve içeriğin haklarına sahip olmaları gerekir. Ayrıca bakınız ANSI/NISO Z39.84-2005, *Syntax for the Digital Object Identifier*.

DOI resolution – DOI bileşenleri

DOI'ler, temsil ettikleri nesneyi tanımlayan üst veri ile o nesne için güncel bir URL ile birlikte bir veri tabanında tutulurlar. DOI'ler taban URL <http://dx.doi.org>'a eklenerek elde edilebilirler. Bu onları merkezi DOI veri tabanına yönlendirir, bu veri tabanı nesne ile ilişkilendirilmiş güncel URL'e bakar ve kullanıcının tarayıcısını o yere yeniden yönlendirir. CrossRef (<http://www.crossref.org/>) bilimsel ve profesyonel yayınevleri için resmi DOI link kayıt acentasıdır.

Embargo - Ambargo

Bir kaynağın erişimine konulan bir sınırlama. Yayınevi tarafından yayınevinin verilerinin dağıtımına konular, genellikle bireysel aboneliklerin iptalini önlemek için yapılır. Örneğin, bir yayınevinin kendi web sitesi e-yayınlara en yeni sayılarını içerirken bir derleyicinin web sitesi sadece bir yıldan daha eski sayıları verir.

Enumeration - numaralandırma

Belirli bir dergi sayısını belirtmek için sayı, cilt, numara gibi tanımlayıcılar kullanılması, kronolojik tanımlayıcıların kullanımına karşılık olarak kullanılır.

Electronic Resource Management (ERM) - Elektronik Kaynak Yönetimi

Kütüphanelerin elektronik kaynaklarını yönetmelerine yardım eden araçlar için kullanılan geniş bir terim.

Free content - ücretsiz içerik

Herhangi bir bireyin Internet erişimi ile erişebileceği içerik. Kişinin içeriğe erişmek için bir şekilde kayıt olması gerekebilir, fakat içerik veya içeriğe erişim için para ödemesi gerekmez.

Full-text host - tam metin ev sahibi

Bütün bir veri tabanına veya bölümlerine bir lisans vermek yerine, belirli başlıklara abonelik veya makale sağlama yoluyla erişilen, tek ve taranabilir bir veri tabanında tam metin yayınlara ev sahipliği yapmak üzere yayınevi tarafından kontrat yapılan bir aracı firma.

Gateway - ağ geçidi

Tam metne ev sahipliği yapmadan kullanıcıları tam metne yönlendiren bir site; örneğin kullanıcının kimliğini denetleyen ve onları yayınevinin web sayfasındaki tam metne yönlendiren bir abonelik firmasının web sitesi.

Integrated Library System (ILS) - Entegre Kütüphane Sistemi

Bir kütüphanenin koleksiyon yönetim sistemindeki bütün farklı parçaları yönetmek için bütünleşik bir araçlar koleksiyonu.

Inbound linking (syntax) - gelen linkleme (sözdizim)

Diğer online kaynaklardan bir web sitesinin içine gelen linkler. Bir içerik sağlayıcı, kendi web sitesinde bulunan çeşitli düzeylerdeki sayfaların (örneğin dergi ana sayfaları, içindekiler sayfaları, veya belirli makaleleri) URL'ini başkalarına önceden bildirecek bir link sözdizimini açıklarsa, gelen linklemeyi mümkün kılar.

KBART Aşama I Tavsiye Edilen Uygulama

Indexes, abstracts, and full - text content - dizinler, özler ve tam-metin içerik

İndeksler dergi içindeki makalenin başlığını, yazarını ve bibliyografik bilgilerini (dergi adı, cilt, sayı, yıl ve sayfa numaraları gibi) içerir. Bir 'abstakt ve indeks (A&I) veri tabanı bu bilgilerin yanı sıra her bir makalenin abstraktını içerir. Tam metin içerik, makalenin bütün bir metnidir ve genelde sadece yayınevinden veya diğer lisans alınan içerik sağlayıcı /derleyiciden sağlanır.

Knowledge base - bilgi tabanı

Başlık listeleri, kapsam tarihleri, gelen link sözdizimi gibi elektronik kaynaklar hakkında bilgi içerir ve bilgi kaynağı geliştiricisi tarafından yürütülen kapsamlı bir veri tabanıdır. Bilgi tabanı, hangi başlıkların elektronik olarak sağlanabildiği ve hangi kaynakların basılı olarak kütüphanede bulunduğu gibi yerel bilgileri yansıtmak üzere bireysel kurumlar tarafından özelleştirilebilir. Bu genellikle yerel bilgi tabanı olarak adlandırılır.

Knowledge base developer - bilgi tabanı geliştiricisi

Bilgi tabanını derleyen, dağıtan ve bakımını yapan bir kurumdur.

License - lisans

Bir içerik sağlayıcı ile bir kütüphane veya bir konsorsiyum arasında yapılan sözleşmeli bir anlaşmadır. Belirli şartlar yanında o lisans, online olarak erişilen içeriğin kapsamını (kullanıcı X cildinden Y cildine kadar erişebilir) belirler ve ayrıca erişim süresini de (bu lisans 3 yıllıktır, bu süre sonunda erişim kesilecektir gibi) tanımlayabilir. Bu şartlar her kuruma göre değişiklik gösterebilir ve yerel bilgi tabanında yansıtılması gerekir.

Link resolver - link çözümleyici

Bir link çözümleyici veya "link sunucu," OpenURL'i yorumlayan, istenen makaleyi tanımlayan öğeleri ayrıştıran ve bunları kullanıcının kütüphanesi tarafından belirlenen uygun hizmet(ler)e öngörülebilir bir link yaratmak için kullanan bir yazılım aracıdır.

Link-to syntax – link sözdizimi

Sayesinde bir web sitesi içindeki belirli sayfalara linkler kurulabilen formül, genellikle bir temel URL ve üst veri/kimlikleyicilerden oluşan bir dizi. Bazı içerik sağlayıcılar OpenURL sözdizimini takip ederek (bakınız ANSI/NISO Z39.88-2004, *The OpenURL Framework for Context-Sensitive Services*) gelen linklemeyi sağlar; diğerleri ise sahip oldukları tanımlayıcılar hakkında kendi sözdizim linklerini temel alır.

Localization - yerelleştirme

Bir kurumun kendi yerel koleksiyon ve hizmetlerini yansıtmayı amaçlayan link çözümleyici yazılımın küresel bilgi tabanında bulunan bilgileri kendine özel hale getirmesi işlemi.

Bu, mevcutlar üzerindeki sınırlamalar, hizmet türü ve bölüm veya grup bazında erişim düzenlemeleri olabilir.

Metadata - Üst veri

Veri hakkında veri—bu da içeriği tarif eden bilgi temektir. Bir makale için bu başlık adı, makalenin yazarlarının adı, makalenin alındığı derginin adı ve cilt, sayı ve makale veya sayfa numaraları olmalıdır.

Online Public Access Catalogue (OPAC)

Kütüphane kataloğunun kamusal arayüzüdür, ILS (Integrated Library System) bölümlerinden sadece biri.

Open access - açık erişim

Erişim noktasında, tam metin içeriğin ücretsiz olduğu işletme modelidir, kullanıcıların tam metni görmek için bir abonelik veya lisans ücreti ödemelerine gerek olmaması gibi.

KBART Phase I Recommended Practice

OpenURL

OpenURL standardı (ANSI/NISO Z39.88-2004, *The OpenURL Framework for Context-Sensitive Services*) bilgi kaynaklarından bir kurumsal link çözümleyiciye ve oradan da kütüphane hizmetlerine (hedeflere) üst veri aktarma için gerekli sözdizimi ayrıntılı olarak belirtir.

Pay-per-view - gördüğün kadar öde

Tek başına bir dokümanı okumak için izin almak üzere online ödeme yapma. Dokümanın bulunduğu kaynağa okuyucunun veya kurumunun aboneliği olmadığına, o belirli makale veya kitabı (veya kitap bölümünü) elde edebilmek için okuyucular tarafından kullanılan bir olanaktır. Bu hizmet yayınevleri ve tam metin host'ları tarafından sağlanır.

SFX

Ticari olarak mevcut bir takım link çözümleyicilerden biridir; SFX, Herbert van de Sompel tarafından geliştirilmiş ve daha sonra Ex Libris tarafından ticarileştirilmiştir. Pazarda mevcut ilk çözümleyici idi. Günümüzde mevcut diğer link çözümleyicilerin bir listesi şu adreste bulunabilir: <http://www.loc.gov/catdir/lcpaig/openurl.html>.

Source - kaynak

Bir OpenURL'i oluşturan kaynaktır ve bir link çözümleyiciye link verir. Kaynak bütün bir web sitesi (veri tabanı, yayınevi platformu gibi) veya onun içindeki belirli bir atıf olarak algılanabilir.

Subscribed content - abone olunan içerik

Hâlihazırdaki kullanıcının erişim lisansı olan içerik.

Subscription agent - abonelik firması

Kütüphanelere, konsorsiyumlara veya diğer kurumlara abonelikler (veya diğer türde erişim lisansı) satmak üzere yayınevleri tarafından ticari anlaşma yapılmış olan bir şirket.

Target – hedef

Bir link çözümleyici tarafından bağlantı yapılmış kaynak. Yayınevi platformlarındaki içerik, kurumsal kataloglar veya arşivler ve içerik ağ geçitleri örnek hedeflerdir.

Title-level links - başlık düzeyinde linkler

Bir kullanıcıyı, belirli bir cilt, sayı veya onun içinde yer alan makale yerine doğrudan aradığı yayına götüren URL'dir. Başlık-düzeyinde linkler bir OpenURL formatında olmak zorunda değildir.

Bibliography

- Chandler, Adam. "Results of *L'Année philologique online* OpenURL Quality Investigation." In *Mellon Planning Grant Final Report*. February 2009. Available at: <http://metadata.library.cornell.edu/oq/files/200902%20lannee-mellonreport-openurlquality-final.pdf>
- CrossRef . Erişim adresi: <http://www.crossref.org>
- COinS Generator . Erişim adresi: <http://generator.ocoincs.info>
- Culling, J. *Link Resolvers and the Serials Supply Chain*. Oxford: Scholarly Information Strategies, 2007. Erişim adresi: <http://www.uksg.org/projects/linkfinal>
- ISSN International Centre . Erişim adresi: <http://www.issn.org>
- ISO 8601:2004 Data elements and interchange formats -- Information interchange -- Representation of dates and times. Geneva: International Organization for Standardization, 2004.
- Library of Congress. *US ISSN Center Homepage*. Erişim adresi: <http://www.loc.gov/issn>
- Library of Congress, Portal Applications Issues Group. *OpenURL Resolver Products & Vendors*. Erişim adresi: <http://www.loc.gov/catdir/lcpaig/openurl.html>
- National Information Standards Organization (U.S.). *ANSI/NISO Z39.84-2005, Syntax for the Digital Object Identifier*. Bethesda, Md.: NISO, 2005. Erişim adresi: <http://www.niso.org/standards/z39-84-2005/>
- National Information Standards Organization (U.S.). *ANSI/NISO Z39.88-2004, The OpenURL Framework for Context-Sensitive Services*. Bethesda, Md.: NISO, 2004. Erişim adresi: <http://www.niso.org/standards/z39-88-2004>
- NISO. *KBART (Knowledge Base And Related Tools) Working Group*. Erişim adresi: <http://www.niso.org/workrooms/kbart>. Ayrıca bakınız: <http://www.uksg.org/kbart>
- NISO. *OpenURL Quality Metrics Working Group*. Erişim adresi <http://www.niso.org/workrooms/openurlquality>
- OCLC (OpenURL Maintenance Agency). *Registry for the OpenURL Framework - ANSI/NISO Z39.88-2004*. Erişim adresi: <http://openurl.info/registry>
- The British Library. *ISSN UK Centre*. Erişim adresi: <http://www.bl.uk/bibliographic/issn.html>
- The University of Melbourne. *OpenURL Generator Help*. Erişim adresi: <http://search.lib.unimelb.edu.au/help/openurlgen.html>
- UKSG. *KBART: Knowledge Bases And Related Tools Working Group*. Erişim adresi: <http://www.uksg.org/kbart>. Ayrıca bakınız: <http://www.niso.org/workrooms/kbart>